

Arbetsplan för Godby högstadieskola

LÄSÅRET 2024-2025

Dnr: ÅLR2021/1926

Datum: 11.3.2021

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

Förord.....	4
Inledning.....	4
1 Verksamhetsidé och värdegrund	4
1.1 Målsättningar för läsåret.....	5
2 Skolvisa uppgifter	6
2.1 Elevantal och klasser.....	6
2.2 Ledning, lärare och personal	6
2.3 Läsårets och skoldagens arbetstider.....	8
2.4 Årsplanering för lärare	8
2.4.1 Lärarkollegiets samplanering	8
2.4.2 Fortbildningsplan	9
2.4.3 Ansvarsgrupper	10
2.4.4 Händelsekalender	11
3 Trivselstadga	13
4 Undervisningsarrangemang	16
4.1 Undervisning utanför skolan.....	17
4.2 Helhetsskapande undervisningsarrangemang	18
4.3 Särskilda undervisningsarrangemang	19
4.4 Flexibel undervisning (t.ex. Studion).....	20
4.5 Undervisning i särskilda situationer (t.ex. sjukhusundervisning).....	20
4.6 Distansundervisning	21
5 Stöd för lärande och skolgång	22
5.1 Allmän pedagogiskt stöd	23
5.2 Specialpedagogiskt stöd	23
5.3 Mångprofessionellt stöd	24
5.4 IKT strategi för grundskolan.....	26
6 Elevrådsarbete och elevdelaktighet.....	26
7 Samarbete med hemmet	28
7.1 Utvecklingssamtal.....	28

7.2	Wilma.....	28
7.3	Skolråd	28
7.4	Föräldramöte	28
7.5	Måndagsblad	28
7.6	Månadsbrev.....	28
8	Bibliotek.....	29
9	Timfördelning	29
9.1	Språkprogrammet	31
10	Stoffdel	32
10.1	Allmänna ämnen	32
10.1.1	Svenska.....	32
10.1.2	Svenska som andraspråk.....	37
10.1.3	Matematik.....	41
10.1.4	Biologi.....	44
10.1.5	Geografi.....	46
10.1.6	Fysik.....	48
10.1.7	Kemi.....	51
10.1.8	Hälsokunskap	55
10.1.9	Religion- och livsåskådningskunskap	57
10.1.10	Historia	61
10.1.11	Samhällskunskap.....	63
10.1.12	Musik.....	64
10.1.13	Bildkonst.....	65
10.1.14	Textilslöjd	69
10.1.15	Trä- och metallslöjd.....	71
10.1.16	Idrott	78
10.1.17	Hem- och konsumentkunskap	81
10.1.18	Engelska.....	82
10.1.19	Elevhandledning.....	86
10.2	Stoff tillvalsämnen	88
10.2.1	A2-finska.....	89

10.2.3	B1-tyska.....	91
10.2.5	B1-spanska	93
10.2.6	Tillval bildkonst.....	96
10.2.7	Tillval i textilslöjd.....	97
10.2.8	Tillval trä och metallslöjd	98
10.2.9	Tillval rörelse och idrott	99
10.2.10	Tillval engelska åk 8.....	100
10.2.11	Tillval svenska åk 9	101
10.2.12	Läs- och skrivstrategier	102
10.2.13	Studieteknik	104
10.2.14	Tillval idrott	106

Förord

Denna arbetsplan gäller för Godby högstadieskola under läsåret 2024–2025.

Inledning

I enlighet 12 § del III i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola ska alla grundskolor på Åland göra upp en arbetsplan inför varje läsår. I arbetsplanen ska innehållet för skolans undervisning och fostran preciseras och tydliggöras samt de metoder skolan använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen, förordningen och läroplanen beskrivas. Arbetsplanen sammanställs av rektorn i samråd med lärarna och den ska godkännas av den ansvariga nämnden i kommunen och tillställas landskapsregeringen för kännedom. Elevrådet ska få ta del av arbetsplanen och övriga planer och dokument innan de godkänns och få möjlighet att påverka de delar som direkt berör deras vardag.

1 Verksamhetsidé och värdegrund

Grundskolans grundläggande uppgift är att undervisa och skapa förutsättningar för elevens lärande. Hemmet har det huvudsakliga ansvaret för barnets uppfostran men grundskolans fostrande verksamhet stöder hemmen och vårdnadshavarna i att främja barnets utveckling och lärande samt att stärka elevens sociala färdigheter och sunda självkänsla. Det ligger i varje lärares uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i skolan förverkligas. Alla som arbetar i skolan behöver reflektera över sin egen del som påverkare i skolan och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för grundskolan på Åland.

På vår arbetsplats är samarbete nyckeln till lärande och trygghet!

Lärande

Lärande är en process som sker mellan lärare och elev under hela skoltiden, en process som leder till att eleven har kunskaper då eleven lämnar grundskolan. Lärande är en ständig process på olika nivåer och inom olika områden (kunskap, socialt, utveckling...). Lärandet sker genom handledning från andra, eleven lär sig inlärningsprocessen och hittar passande inlärningsstrategier för just sig. Lärande är processen, medan kunskap är den färdiga produkten, båda dessa behövs för lärande och kunskap för livet. Lärandet är tillgängligt för alla och kan ske på oändligt många sätt. Kunskap och bildning byggs genom lärande.

Vi lär för livet.

Trygghet

Trygghet är en känsla av välmående och säkerhet. Skolan, klassen och gruppen ska vara en plats där alla är välkomna, du får vara den du är, respekteras för den du är och vill vara. I en trygg gemenskap

får vi och vågar vi vara oss själva. Trygghet handlar om att se och lyfta varandras förmågor. Trygghet är vi-känsla och glädje. Trygghet är respekt för varandra och för allt i skolan. Trygghet skapar harmoniska människor som vågar utmana sig själva och därmed erhåller en större självinsikt. Samarbete ger trygghet.

Trygghet för lärande.

Samarbete

Samarbete är att tillsammans komma fram till ett gemensamt mål. Genom samarbete skapas en vi-känsla som bidrar till välmående, trygghet och glädje. Att samarbeta är att kunna arbeta tillsammans med alla oavsett kön, bakgrund, etnicitet och tidigare erfarenhet. Samarbete är att dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper. Samarbete är att välja det som blir bäst för de flesta. I samarbete behöver vi ge och ta. I samarbete har alla inblandande en del och är viktig.

Tillsammans är vi starka.

Hela skoldagen ska genomsyras av värdegrunden. Vi ska skapa möjligheter för att eleverna lyckas med arbetet i skolan. Vi behöver satsa på att bygga relationer och skapa sammanhållning i skolan. Under klassrådet kommer vi att fokusera på värdegrundsarbetet och då speciellt under temat samhörighet och gemenskap. Vi är antagna till programmet School to belong som erbjuder material till klassråd och temadagar med syftet att öka tillhörigheten och minska ensamhet. Programmet ger också stöd till vårdnadshavare och lärare.

Lärarnas närvaro under rasterna är av stor vikt för att skapa trygghet i skolan. Vi satsar också på mer rastvakter och elevledda aktiviteter på både raster och temadagar.

1.1 Målsättningar för läsåret

Alla grundskolor ska inför varje nytt läsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i skolans hela verksamhet under läsåret.

Under läsåret 2024-2025 fokuserar vi på värdegrundsarbetet, helhetsskapande arbetssätt, vi fortsätter vårt arbete kring bedömning och påbörjar arbetet med School to belong materialet. Vi kommer också att lägga grunden för ett närvaro-team.

Under läsåret hålls tre temadagar (4h per tillfälle) inom varje årskurs med olika teman. De olika årskursernas teman är åk 7: välmående, åk 8: mångfald och åk 9: entreprenörskap. De nämnda teman genomsyrar alla årskurser redan från åk 1. Det finns en röd tråd i detta arbete från åk 1 till åk 9 på norra Åland.

Bedömning jobbar vi vidare med, speciellt med de specifika vitsorden som inte finns kriterier på i alla årskurser. Vi arbetar också fram en modell med tillhörande material för vad som krävs för godkänt i respektive ämne och årskurs.

2 Skolvisa uppgifter: Elevantal och klasse

ÅK 7 Antal: 73					
Klassföreståndare:					
Åk 7A	18 elever	RN, SO	Åk 7B	19 elever	CE, ALT
Åk 7C	12+5* elever	DJ, EJ	Åk 7D	19 elever	LM, ALR
ÅK 8 Antal: 60					
Klassföreståndare:					
Åk 8A	22 elever	EsJ, IS	Åk 8B	19 elever	ZA, RiK
Åk 8C	17+1* elever	AO, SL	Åk 8E	1 elev	VL
ÅK 9 Antal: 75					
Klassföreståndare:					
Åk 9A	17 elever	ALB, VL	Åk 9B	17 elever	BL, CN
Åk 9C	16+4* elever	MM, JE	Åk 9D	19 elever	MA, CA
Åk 9E	2 elever	VL			
SUMMA:	208 elever				
*=-specialklasselever					

2.1 Ledning, lärare och personal

Alla lärare nås på mail fornamn.efternamn@ghs.ax eller via Wilma

Kansli	43 12 11
Rektor	43 12 10 / 0400 164 745
Lärarrum	43 12 12
Fastighetsskötare	43 12 13 / 0457 344 9960
Bespisningskök	43 12 40

PERSONAL

Namn:	Ämne:	Klassf.:
Andersson Christer	Ma, Fy	9D
Axelsson Magnus	Sv, Eng	9D
Axelsson Zandra	Sv, Hi, Amor	8B
Beckman Anna-Lena	Ke, Fy, Bi	9A
Berglund Kjell	Elevassistent	
Bolos Gina	Lokalvårdare	
Braun Tobias	Bespisningschef	
Brunnsteiner Jonna	Skolpsykolog	
Cepeha Nicolae	IT-ansvarig	
Ekholm Sofi	Rektor	Moderskapsledig
Eriksson Christofer	Ma, Fy, elevråd	7B
Eriksson Jonas	Hi, Sk, ART	9C
Facius Tamira	Elevassistent	
Diana Janlöv	Fi, Ty	7C
Jansson Emelie	Ma, Fy	7C
Jansson Jenny	Löneräknare,	
Peter Jansson	En, Sp	Föräldraledig
Johansson Cecilia	Utbildningschef	
Jurgutyte Estera	FBU, Eng	8A
Justiniano Alejandro	Sp	
Kostiander Riikka	Studio	8B
Kuske Mairita	Lokalvårdare	
Lindblom Kenneth	Fastighetsskötare	
Lindholm Jens	Vik. rektor, Id, Idrott	
Lindkvist Barbro	Bi, Hä	9B
Lindström Viktoria	Studion, Hi,	9A
Lindström-Åberg Linda	Dataansvarig	
Lundell Sophia	Ma, Ke	8C
Mansén Kia	Elevassistent	
Mansnerus Linda	Hk, Re	7D
Mattsson Gabriella	Lokalvårare	
Mattsson Monika	Ssp	9C
Mattsson Torbjörn	Specialklasslärare	
Mörn Fanny	Kurator	
Nordberg Roger	Sv, Hi, bibliotek.	7D
Nordlund Catherine	en, Re, Ge	9B
Norman Lynn	Skolcoach, ART	
Okas Ain	SI, AMOR	8C
Olsson Sebastian	bild, ge, en	7A
Pasanen Heli	Skolhälsovårdare	
Rask Ann-Louise	Samordnad spec.	7D
Segersvärd Linnea	Dietkock	
Sonneborn Jennifer	Studiehandledare	
Steiner Karsten	Mu, ty	
Strömberg Annika	Köksbiträde	
Styrström Sofia	vice rektor, re,ge, ART, AMOR	
Sundin Izabella	id, hä	8A
Söderlund Emy	Kanslist	
Törnqvist Ann-Louise	tx, hk	7B

2.2 Läsårets och skoldagens arbetstider

Höstterminen 2024	Vårterminen 2025
Skolåret inleds to 15.8.2024	Vårterminen inleds ti 7.1.2025
Höstlov v.42 to-fr 17-18.10.2024	Sportlov v.8 mån-fre 17-21.2.2025
Höstterminen avslutas fre 20.12.2024	Övriga lov dagar to 17.4.2025, fr 2.5.2025, fr 30.5.2025
	Vårterminen avslutas fr 6.6.2025

Skolan börjar varje morgon kl. 08.30 och slutar 14.25. Avvikande start- och sluttider kan förekomma men då inom ramen för hur många dagar eleverna vistas i skolan i enlighet till läroplanen.

Måndag

Lektioner	Åk 7	Lektioner	Åk 8-9
Klassråd	8.30-9.00	Klassråd	8.30-9.00
Lektion 1	9.00-9.40	Lektion 1	9.00-9.40
Lektion 2	9.50-10.30	Lektion 2	9.50-10.30
Lektion 3	10.40-11.20	Lektion 3	10.40-11.20
Lektion 4	11.30-12.10	Lunch åk 9 åk 8	11.20-12.10 11.20 11.40
Lunch	12.10-12.50	Lektion 4	12.10-12.50
Lektion 5	13.00-13.40	Lektion 5	13.00-13.40
Lektion 6	13.45-14.25	Lektion 6	13.45-14.25

Tisdag-fredag

Lektioner	Åk 7	Lektioner	Åk 8-9
Lektion 1	8.30-9.15	Lektion 1	8.30-9.15
Lektion 2	9.25-10.10	Lektion 2	9.25-10.10
Lektion 3	10.20-11.05	Lektion 3	10.20-11.05
Lektion 4	11.10-11.55	Lunch åk 9 åk 8	11.05-11.50 11.05 11.25
Lunch	11.55-12.45	Lektion 4	11.50-12.35
Lektion 5	12.45-13.30	Lektion 5	12.45-13.30
Lektion 6	13.40-14.25	Lektion 6	13.40-14.25

2.3 Årsplanering för lärare

2.3.1 Lärarkollegiets samplanering

Samplanering har vi måndagar 8.15-8.30 samt på tisdagar kl. 14.40-16.00. Under samplaneringen jobbar vi med skolutveckling. Läsåret 2023-2024 kommer fokus att vara på värdegrundsarbetet, samsyn inom pedagogik och bedömning samt pedagogiska samtal. Ett terminsvis schema för samplaneringen delges lärarna i början av terminen.

2.3.2 Fortbildningsplan

Planering inför skolstart

Tisdagen den 13.8 samlas all pedagogisk personal för en inledande planering/fortbildning inför skolstart i Gregersö, Jomala (6 h).

Fortbildningsdagar

Fredag 20.9 har lärarna en fortbildningsdag. Eleverna har samma dag dagsverke. Tisdagen den 7.1.2025 ordnar NÅUD en gemensam fortbildning för pedagogisk personal. Temat blir en fortsättning från föregående läsår och handlar om samsyn inom mångsidig bedömning. Lärarna uppmanas att delta i den planerade fortbilning som ordnars av Ålands landsskapsregering ss Dialog.

Implementering av den nya läroplanen

Vi fortsätter implementeringen av den nya läroplanen som trädde i kraft 1.8.2021. Skolledningen kommer att vara drivande i detta arbete. Tisdagskonferenser kommer att användas för fortsatt implementering. Det finns möjlighet för lärarna att få enskild handledning.

Fortbildning

Norra Ålands utbildningsdistrikt kommer i januari 2025 ordna en gemensam fortbildning för distriktets skolor med fokus på mångsidig bedömning.

Arbete i ämnesgrupper

Lärarna fortsätter att gemensamt jobba och planera sin undervisning. Genom att jobba i par eller grupp delar vi effektivt med oss av våra erfarenheter till varandra. Vi ser varandras utmaningar tydligare och kan tillsammans hitta lösningar genom att dela med oss av resurs, tips och idéer. Detta är en bra form av fortbildning inom kollegiet. Denna fortbildning sker i det dagliga arbetet och på lärarkonferenserna.

Utvärdering

Utvärdering av skolåret sker under en förlängd lärarkonferens 13.5.2025 (3 h).

Övriga fortbildningar

Lärarna kommer själva att välja fortbildning 3 h under läsåret. Önskvärda områden är läroplansarbete, en välmående skola och ämnesspecifik fortbildning.

2.3.3 Ansvarsgrupper

Ansvarsgrupper 2024-25

Bomarsunds dag (2) Barbro, Christer	Stipendier (2) Barbro, Monika	Klassråd (2) Magnus (10h), Lynn	Padagog (4) Sofia, Roger, Christofer, Karsten	Matråd (2) Linda, Diana	Sommaravslutning (4) Ain, Sebastian, Estera, Peter	Erasmus (2) Karsten (5h), Zandra (10h)
Projektveckan (3) Anna-Lena, Jennifer, Emilie	Friluftsdag (vinter) (4) Emilie, Izabella, Christer, Jonas	Julkalender (2) Viktoria, Christofer, Catherine	Välstånd (5) Anto, Lynn, Tobbe, Riikka, Jonas	Skolråd (2) Jerry, Sofia	Stafettkarneval (2) Izabella, Jerry, Tobbe	Julpyssel, mysläsning (4) Anna-Lena, Viktoria, Sebastian, Ann-Louise
Simskäldag (2) Roger, Sophia, Monika	Julfest (5) Ain, Diana, Sophia, Estera, Riikka	Lucia (2) Ann-Louise, Linda	Föräldramässa Lynn (+2), Jennifer, Anto			

2.3.4 Händelsekalender

2024-2025

vecka/datum	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
32 5-9.8					
33 12-16.8		Planeringsdag 9-15		Skolstart 15.8 Lektion 1-3 kf-ti	
34 19-23.8			Skolfoto		
35 26.8-30.8			Kvälls-EHG		
36 2-6.9		Konsttestarna 8C 12.00	Helhetsskapande 1		"play in a day" Kulturkarneval i Helsingfors
37 9-13.9		Konsttestarna 8A+8B 12.00			
38 16-20.9		Föräldramöte åk 7 18.30			Dagsverke för eleverna / Studiedag personal
39 23-27.9 ERASMUS AHAUS					
40 30.9-4.10		Föräldramöte åk 8-9 18.30 Föräldramässa åk 7-9 19.00			
41 7-11.10					
42 14-18.10				Höstlov	
43 21-25.10	PRAO 9 AC				
44 28.10-1.11 åk 9 elever	PRAO 9 BD				
45 4-8.11 åk 9 elever	Läsvecka Lektion 1	Utvärdering av lärande Lektion 2	Lektion 3	Lektion 5	Lektion 6
46 11-15.11 åk 9 lärare		Helhetsskapande 2		Kulturkarnevalen	Kulturkarnevalen
47 18-22.11 åk 9 lärare			Konsttestarna åk 8 12.15		
48 25.11-29.11 åk 9 utveckelsamtal					
49 2-6.12 åk 9 utveckelsamtal					Lovdag
50 9-13.12		Vitsordskonferens		Åk 9 träningsverket	Lucia lekt. 1
51 16-20.12	Deadline vitsord 8.30			Julfest	Pysse/läsmys, skåpstädning, betyg slutar 11.30
52 23-27.12					
1 30.12-3.1					

2 6-10.1		Start vårterminen			
3 13-17.1	åk 7 elever		Skrivinspiration åk 9 ?		
4 20-24.1	åk 7 lärare				
5 27.1-31.1	åk 7 lärare	Vinterfriluftsdag 3-6 alt. 1		Skolråd	
6 3-7.2.	åk 7 samtal åk 8 elever				
7 10-14.2	åk 7 samtal åk 8 lärare				
8 17-21.2	Sportlov				
9 24.2-28.2	åk 8 lärare	Vinterfriluftsdag 3-6 alt. 2			
10 3-7.3	Läsvecka Lektion 6	Lektion 5 Utvärdering av lärande	Lektion 3	Lektion 2	Lektion 1
11 10-14.3.	åk 8 samtal				
12 17-21.3	åk 8 samtal	PRAO 9 BD			
13 24-28.3		PRAO 9 AC			
14 31.3-4.4					
15 7-11.4	Informationsvecka åk 6				
16 14-18.4				Påsklov	Påsklov
17 21-25.4	Påsklov		Helhetsskapande 3		
18 28.4-2.5				1 maj	Lovdag
19 5-9.5					
20 12-16.5		Avslutande planering förlängd 14.40-17.30			
21 19-23.5					Vitsord åk 9 8.30
22 26-30.5		Projektvecka. Besök åk 6		Kristi himmelsfärd	Lovdag
23 2-6.6		Vitsord åk 7+8 Bomarsund åk 7 Temadag åk 8		Skåpstädning lekt 1-2 sedan klassdag Åk 9 avslutningslunch	Avslutning VT

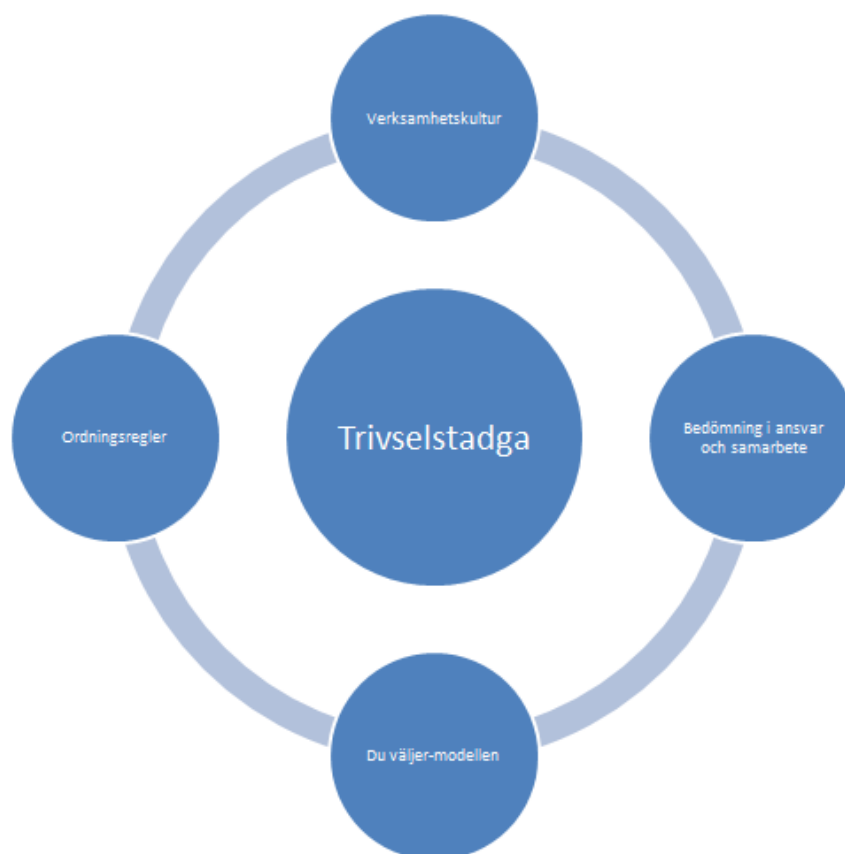
3 Trivselstadga

För att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel i skolan ska skolan ha en trivselstadga. Trivselstadgan ingår i arbetsplanen. I trivselstadgan formuleras ordningsregler samt kriterier för ansvar och samarbete.

Elevens förmåga till ansvar och samarbete ska bedömas genom handledande respons på uppförande i relation till de *kriterier som ställts upp i skolans trivselstadga*. Kriterierna för ansvar och samarbete ska grunda sig på skolans målsättningar för fostran, riktlinjerna för skolans verksamhetskultur och ordningsreglerna som ska finnas i arbetsplanen. Eleven och vårdnadshavarna ska få information om grunderna för bedömning av ansvar och samarbete.

Ansvar och samarbete anges i betyget som ett verbalt omdöme vid sidan av den övriga skalan för bedömning. Bedömning av ansvar och samarbete antecknas inte i avgångs- eller skiljebetyget.

Skolans trivselstadga innefattar de fyra områdena: verksamhetskultur, ordningsregler, bedömning i ansvar och samarbete samt "du väljer-modellen".

På vår arbetsplats är samarbete nyckeln till lärande och trygghet

Våra **ordningsregler** beskrivs i rutan nedan. Syftet med dessa är att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel. Reglerna gäller under skoltid och på skolans område. Reglerna gäller även vid skolutflykter och annan undervisning utanför skolan.

Trivselregler

- Vi hälsar på varandra!
- Vi är snälla och visar hänsyn mot varandra.
- Vi kommer i tid till lektionen.
- Vi har med nödvändigt material till lektionen.
- Vi är rädda om skolans, egna och andras saker.
- Mobilen är i skåpet under lektionerna.

Ordningsregler

- Lärplattan är ett arbetsverktyg.
- Ytterkläder och huvudbonader kommer inte i matsalen och är inte på i klassrummet.
- Vi äter mellanmål i ljusgården eller matsalen.
- Fråga alltid om du får fota eller filma en annan person. Lägg inte ut något på nätet utan tillåtelse
- Under skoltid ska du hålla dig inom skolans område.
- Ta inte med läsk/energidrycker och sötsaker till skolan.
- Skolan är drogfri.
- Motorfordon är parkerade hela skoldagen.
- Låt dina medpassagerare få en lugn stund i bussen.

Som stöd i arbetet med verksamhetskulturen används ”**Du väljer-modellen**” (nedan). I den åskådliggörs även skolans handlingsplan för disciplinära åtgärder.

Det sista området i trivselstadgan är **bedömningen i ansvar och samarbete**. Ansvar och samarbete anges i betyget som ett verbalt omdöme vid sidan av den övriga skalan för bedömning. Bedömning av ansvar och samarbete antecknas inte i avgångs- och skiljebetyget. Vid bedömningen utgår skolan i från följande kriterier:

Kriterier för ansvar och samarbete			
Kriterier för svagt	Kriterier försvarligt	Kriterier för goda	Kriterier för berömligt
Eleven uppför sig sällan i enlighet med skolans regler och uppvisar ett respektlöst beteende.	Eleven uppför sig ibland i enlighet med skolans regler och uppvisar ibland ett respektlöst beteende.	Eleven uppför sig oftast i enlighet med skolans regler och visar oftast hänsyn och tolerans mot andra.	Eleven bidrar aktivt till att upprätthålla skolans regler, trivseln i skolmiljön och bryr sig om sitt eget och andras välmående.
Eleven använder ett ovårdat och/eller kränkande språk.	Eleven använder ibland ovårdat och/eller ett kränkande språk.	Eleven använder oftast ett vårdat språk.	Eleven har ett gott språkbruk.
Eleven stör ofta arbetsron och/eller samarbetar inte med andra.	Eleven stör ibland arbetsron och har ibland svårt för att samarbeta.	Eleven ger oftast arbetsro och kan oftast samarbeta med andra.	Eleven bidrar aktivt till att upprätthålla arbetsron och tar ansvar för att samarbetet i gruppen fungerar.

Eleven missköter sina uppgifter och förstör/slarvar bort material.	Eleven glömmet ibland att utföra sina uppgifter och tappar ibland sitt material.	Eleven utför oftast sina uppgifter och tar oftast ansvar för sitt material.	Eleven tar ansvar för sitt material och gör sina uppgifter med omsorg.
Eleven är upprepade gånger oärlig och/eller uppför sig våldsamt och/eller aggressivt.	Eleven är ibland oärlig. Eleven visar ibland hänsyn.	Eleven är oftast pålitlig och hjälpsam mot andra och uppför sig oftast korrekt.	Eleven är pålitlig, hjälpsam och vänlig mot andra.

4 Undervisningsarrangemang

Enligt 6 § del III LL (202:32) om barnomsorg och grundskola kan undervisningen i grundskolan bedrivas i form av allmänundervisning, specialundervisning och träningsundervisning. Undervisningen ordnas som närundervisning, distansundervisning och som verksamhet utanför skolan. Den huvudsakliga undervisningsformen i grundskolan är närundervisning.

4.1 Undervisning utanför skolan

Under läsåret 2024-2025 planerar vi att genomföra följande undervisning utanför skolan:	
	Prao för åk 9 v 43:44 och 12,13
	Dagsverke 20.9
	Skolmusik
	Kulturkarneval
	Finnbete Åbo åk 9
	Sjukampen åk 7
	Toppmöte i Åland för eleverna
	Lucia
	Konststjärna
9	Litteraturdagarna, prisutdelning för skrivtävling åk 9
	Stafettkarnevalen i Helsingfors
et, Yrkesgymnasiet, Ålands Lyceum, Folkhögskolan,	Studiebesök: Lagtinget, tingsrätten, Träningsverket
Germundö, Jan Karls-gården, Lära känna-dag åk 7	Friluftsdagar: Mariehamn, Bomarsund, Simskåla,
toriska museet, Katelholms slott, Boxö,	Museibesök: Sjöfartsmuseet, Pommern, Kulturhis
med åk 9,	Utomlands: språkresor till Tyskland och Spanien
al	Utomlands: Erasmusprojekt för elever och person

GODBY högstadieskola är nu en ackrediterad Erasmus+ skola. Det möjliggör erasmusprojekt både som fortbildning för personalen och projekt för elever. Erasmus+ möjliggör olika typer av projekt som på ett ämnesövergripande sätt skall engagera eleverna och skapa gemenskap med unga i övriga Europa. Genom ackreditering säkras en lång finansiering för olika typer av projekt, allt från jobbskuggning, föreläsare samt korta och längre lärarprojekt och även mobiliteter med elevgrupper.

Vi jobbar med fem uttalade mål:

- Förbättra elevernas bemötande mot varandra genom att utveckla deras acceptans och tolerans för världens mångfald
- Implementering av helhetsskapande undervisning
- Öka främmande språkkunskaper hos elever och lärare
- Lärmiljöer och undervisningsmetoder
- Utveckla digital kompetens

Ackrediteringen gäller för år 2024-27.

Det är Karsten Steiner och Zandra Axelsson som bildar en Erasmusgrupp som jobbar tätt tillsammans med ledningsgruppen. Personalen är informerade och har givits möjlighet att anmäla sig till projekt och studieresor under det kommande läsåret.

Följande fortbildningar, kurser och projekt har anmält sitt intresse för att starta upp under läsåret:

- Fortbildning i Österrike (köket och Kanslisten)

- Kreativt arbetssätt; kurs för HK-lärare och textilslöjd
- Att arbeta förebyggande mot mobbing, Amoralärarna
- Kurs kring IT, IT-support
- Kurs om elevstöd och handledning, assistenterna
- Samarbetsprojekt i tyska och spanska, språkelever
- Att bygga instrument, elevprojet med tre olika länder och flera ämnen.

4.2 Helhetsskapande undervisningsarrangemang

För att kunna garantera att alla elever har möjlighet att få ta del av helhetsskapande undervisning ska alla skolor sträva efter att ha *minst ett helhetsskapande lärområde per läsår*. I skolans arbetsplan ska de ämnesövergripande lärområdenas mål och innehåll och hur de förverkligas preciseras. Den tidsmässiga omfattningen av ett lärområde ska planeras så att eleven får tid att fördjupa sig i innehållet och arbeta målinriktat, mångsidigt och uthålligt.

Målet med helhetsskapande undervisning är att göra det möjligt att förstå förhållandet mellan olika fenomen och på vilket sätt de är beroende av varandra. Helhetsskapande undervisning innebär samarbete mellan lärare och ämnesövergripande samarbete. Helhetsskapande undervisning ger eleven bättre möjligheter att kombinera kunskaper och färdigheter från olika läroämnen och att i växelverkan med andra strukturera dem till meningsfulla helheter.

Arbetsperioder då eleven undersöker helheter och kombinerar och undersöker olika vetenskapsgrenar stärker elevens förmåga att uppfatta vilken betydelse det lärda i skolan har för det egna livet och i ett vidare perspektiv för samhället och mänskligheten. Samtidigt får eleven redskap för att vidga och strukturera sin världsbild. Genom helhetsskapande arbetssätt stöds även elevens möjlighet att utveckla de olika nyckelkompetenserna.

Omfattningen och sättet på vilket man förverkligar helhetsskapande undervisning kan variera beroende på elevernas behov och målen för undervisningen. Undervisningen *kan* till exempel genomföras genom att

- studera samma tema parallellt i två eller flera läroämnen samtidigt
- dela in innehåll som hör till samma tema i perioder som följer på varandra
- ordna aktiverande evenemang såsom temadagar, olika tillställningar, kampanjer, och studiebesök
- planera mångvetenskapliga lärområden som omfattar en längre period och flera läroämnen och som kan innehålla ovannämnda helhetsskapande metoder
- skapa helheter där många läroämnen samverkar.

Välmående, mångfald och entreprenörskap

Den helhetsskapande undervisningen kommer under flera år att ha ett upplägg med att varje årskurs har ett tema. Dessa teman är gemensamt framtagna inom grundskolorna på norra Åland. Ett liknande upplägg finns i åk 1-6.

I åk 7 är temat välmående, i åk 8 är temat mångfald och i åk 9 är temat entreprenörskap. Under tre temadagar jobbar eleverna med dessa teman. Eleverna kommer under sina tre år i GHS få alla dessa teman till sig.

Årskurs 7 Lära känna och välmående

Åk 7 kommer att skapa aktiviteter som leder till samarbete. Eleverna kommer att lära sig visa respekt för varandra och varandras olikheter. Eleverna ska få uppleva en känsla av tillhörighet och vi vill skapa en GHS-anda där alla är delaktiga.

Klassammanhållning, workshops om välmående, friluftsliv och teambuildning kommer att vara i fokus.

Årskurs 8 Mångfald

Åk 8 kommer att fokusera på mångfald på Åland, integration på Åland och jämlikhet och jämställdhet. Vidare behandlas den åländska identiteten, kulturens ursprung och hur den har påverkats och influerats av andra kulturer. Hur världen har kommit till Åland, nya ålänningar samt om det åländska integrationsarbetet behandlas också. Ämnen som rasism och diskriminering av olika folkslag, jämställdhet och jämlikhet samt HBTQIA+-rättigheter på Åland och i andra delar av världen behandlas.

Årskurs 9 entreprenörskap

Entreprenörskap är att förverkliga idéer, våga ta risker för att skapa lösningar, utveckla och organisera nätverk och att se möjligheter istället för problem. Eleverna kommer att få öva på att göra en digital CV, träffa entreprenörer med olika inriktning som verkar på Åland och själva skapa ett fiktivt företag.

4.3 Särskilda undervisningsarrangemang

Undervisningen i grundskolan kan, om det är motiverat för elevens bästa, ordnas på annat sätt än vad som anges i LL om barnomsorg och grundskola. Med hänvisning till vad som i lag benämns som särskilda undervisningsarrangemang kan en elev till exempel börja sin skolgång i årskurs två, bli befriad från ett ämne eller flyttas upp en årskurs. Motiv till att ordna undervisningen på särskilda sätt är

- om eleven till någon del redan har kunskaper och färdigheter som motsvarar grundskolans lärokurs
- om det med hänsyn till elevens förhållanden och tidigare studier är oskäligt att eleven ska genomgå grundskolans lärokurs eller
- om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd.

Innan skolan tillämpar särskilda undervisningsarrangemang ska elevens vårdnadshavare ges möjlighet att bli hörd. Skolföreståndaren eller skolans rektor fattar beslut om särskilda undervisningsarrangemang i samarbete med elevhälsan, men åtgärderna kräver inte överföring till specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd. Om det är motiverat ska ett åtgärdsprogram upprättas.

- Initiativ till särskilt undervisningsarrangemang tas av vårdnadshavare eller skola.
- Beslut fattas av skolans rektor i samråd med elevhälsan.
- En individuell plan upprättas för eleven.

4.4 Flexibel undervisning (t.ex. Studion, Fokus)

Enligt LL om barnomsorg och grundskola kan kommunen ordna flexibel undervisningsform. Med undervisningsformen avses en individanpassad undervisning, lärande och stöd för utveckling som ordnas i enlighet med den allmänna läroplanen. Undervisningen kan ordnas i smågrupper, på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. En elev väljs till flexibel skolgång utgående från en ansökan som eleven eller vårdnadshavaren gör eller på initiativ av skolan. Skolföreståndare eller rektor beslutar om elevens flexibla skolgång. Flexibel skolgång förutsätter inte beslut om mångprofessionellt stöd och anpassad lärokurs men ett beslut om specialpedagogiskt stöd krävs och ett åtgärdsprogram ska upprättas.

Syftet med den flexibla skolgången är att minska avbrotten i grundskoleutbildningen och främja inkludering. Målet är att stärka elevens studiemotivation och livskompetens. Den flexibla skolgången är i första hand avsedd för elever i årskurs 7–9 som underpresterar och har svag studiemotivation och för elever som bedöms vara i riskzonen för att bli utslagna från fortsatt utbildning och arbetslivet. Undervisningen ska präglas av yrkes- och sektorsövergripande samarbete.

Undervisningen i den flexibla skolgången ska ordnas som närundervisning i skolan och i form av handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Studier utanför skolan är en viktig del av den flexibla undervisningsformen. Under dessa perioder har eleven rätt till handledning och undervisning av en lärare. Eleven ska ges uppgifter i enlighet med läroplanen och resultaten ska beaktas vid bedömningen.

I Godby högstadieskola kan nedanstående flexibla undervisningsarrangemang tillämpas

- Enskild undervisning i skolan.
- Smågruppsundervisning i skolan.
- Undervisning utanför skolan.

4.5 Undervisning i särskilda situationer (t.ex. sjukhusundervisning)

För att ordna undervisning och stöd för en elev som till exempel är allvarligt sjuk eller befinner sig i en svår livssituation förutsätts särskilda åtgärder. Omständigheterna kan bland annat vara att eleven är

inskriven på sjukhus, eleven får eftervård i hemmet, eleven är patient inom barn- och ungdomspsykiatri eller att eleven på grund av psykiska eller fysiska hälsoskäl inte kan gå i den egna skolan.

Undervisningen för elever i särskilda situationer sker huvudsakligen utanför skolan och kan även ordnas genom distansundervisning. Huvudmannen för skolan där eleven är inskriven ansvarar för undervisningen. Eleven ska få det stöd som behövs vid övergången till undervisning i särskilda situationer eller återgången tillbaka till sin egen skola.

Undervisning i särskilda situationer är en individuell undervisning som anpassas helt och hållet efter varje elevs behov, förutsättningar och dagsform. Undervisningen beskrivs i ett åtgärdsprogram som görs upp av den ansvariga läraren tillsammans med berörda lärare och personal inom barn- och elevhälsan. Åtgärdsprogrammet ska innehålla en plan för hur eleven ska återgå till allmänundervisningen.

4.6 Distansundervisning

Med distansundervisning avses en undervisning som man kan ta del av med hjälp av digitala verktyg och där läraren kan finnas med i realtid på en annan plats än den som eleven befinner sig på. Läraren och eleven är inte i samma rum. Distansundervisning ska ges av en lärare anställd av en åländsk skola till en elev i en åländsk skola. Den skola som mottar distansundervisning ska värna om undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande samt trygga elevens möjligheter till kommunikation som främjar lärande. Utgående från elevens och gruppens behov ska handledning och övervakning ske enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. Den undervisande läraren ansvarar för bedömningen.

Undervisningen i grundskolan kan ordnas som distansundervisning om skolan saknar en behörig lärare i det aktuella ämnet och en sådan inte har kunnat anställas, om distansundervisning objektivt motiveras av ett pedagogiskt mervärde (till exempel ersättande skolor) och för elever som behöver fler utmaningar eller har rätt till undervisning i särskilda situationer. Dessutom är det möjligt att ordna undervisningen som distansundervisning för en eller flera elevgrupper eller enskilda elever i exceptionella situationer då landskapsregeringen eller någon annan myndighet helt eller delvis stängt en grundskola med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar.

Distansundervisning används för att möta elevernas individuella behov, erbjuda undervisning som stöder utvecklandet av särbegåvning, fördjupa det stöd för lärande och skolgång som skolan erbjuder eller sköta undervisningen i undantagssituationer, till exempel då en elev är sjuk under en längre period. Det är möjligt för en åländsk skola att anställa en lärare som ger distansundervisning utan att befinna sig på Åland vilket till exempel kan vara aktuellt för hemspråksundervisning. Distansundervisning främjar jämlika möjligheter för eleverna till en mångsidig och god grundskoleutbildning oberoende av skolans storlek eller läge. Vid distansundervisning ska elevens ålder och förutsättningar beaktas. Lärmiljön ska vara trygg och eleven ska övervakas och handledas enligt samma principer som i andra undervisningssituationer.

Vid distansundervisning är det viktigt att se till att eleven har daglig interaktion med den undervisande läraren, att undervisningsmetoderna är anpassade till situationen och eleven. Det är även viktigt att eleverna har möjlighet till social samvaro samt att en känsla av tillhörighet skapas.

Vid eventuell distansundervisning:

- Digitala tjänster kan köpas in från andra skolor i form av distansundervisning om skolan inte kan arrangera ett visst ämne pga. personalbrist eller lågt elevantal.
- Pandemilägen som gör det nödvändigt att stänga hela eller delar av skolan. Plan för distansundervisning finns som bilaga.
- Pedagogiska verktyg som kan användas är Showbie, Zoom och Office365.
- Vårdnadshavarkontakten sker via Wilma.
- Rektor ansvarar för fördelning av personal och arbetsuppgifter.

5 Stöd för lärande och skolgång

Stöd för lärande och skolgång innefattar lösningar för skolan som helhet, för vissa grupper och för enskilda elever i behov av stöd. Varje elev i grundskolan har rätt till adekvat handledning och stöd. Tidiga insatser för att stöda elevens lärande är viktiga. Eleven ska få tillräckligt stöd genast när behovet uppstår och det är därför viktigt att redan i ett tidigt skede identifiera svårigheter och andra faktorer, både tillfälliga och långvariga, som kan hindra och försvåra skolgång och lärande. Skolans ledning har ett särskilt ansvar för att stödåtgärderna organiseras, utvecklas och struktureras på ett sådant sätt att ansvarsfördelningen är tydlig för lärarkollegiet och andra berörda.

Stödet för lärande och skolgång omfattar även särskilt begåvade barn som behöver större utmaningar och differentiering för att upprätthålla sin studiemotivation och utvecklas i enlighet med sin potential.

5.1 Allmän pedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet riktar sig till alla elever som tillfälligt behöver stöd för sitt lärande och sin skolgång. Detta stöd ska vara en del av skolans dagliga undervisning och handledning och genomförs bland annat så att undervisningen differentieras och individualiseras. Då eleven tillfälligt, exempelvis på grund av sjukfrånvaro eller tillfälliga svårigheter, blivit efter i undervisningen ska skolan erbjuda stödundervisning.

Arbetsgång, ansvarsfördelning och kontakten med hemmet gällande det **allmänpedagogiska stödet**.

- Klassläraren/ämnesläraren gör kartläggningen i samarbete med eleven och hemmet.
- Därefter skrivs innehållet från kartlägningsblanketten in i allmänt stöd i Wilma. Det allmänpedagogiska stödet ges av undervisande klasslärare/ämneslärare.
- Vid behov upprättas ett åtgärdsprogram för eleven om stöd under en kortare period.
- Allmän pedagogiskt stöd kan initieras av eleven, vårdnadshavare eller pedagogisk personal samt personal inom elevhälsan.

5.2 Specialpedagogiskt stöd

Det specialpedagogiska stödet ordnas då det allmänpedagogiska stödet konstaterats vara otillräckligt, då elevens behov av stöd inte längre kan anses vara tillfälligt utan regelbundet och då situationen kräver flera, samtidiga stödåtgärder. Det allmänpedagogiska stöd som konstaterats ge effekt fortsätter och kompletteras med annat stöd som ges vid sidan av den allmänna undervisningen. Stödformer och arrangemang som inte ger önskad eller tillräcklig effekt avslutas.

Det specialpedagogiska stödet planeras som en helhet för eleven och är till sin karaktär mera omfattande och långsiktigt än det allmänpedagogiska stödet. Alla stödinsatser, förutom specialundervisning på heltid och anpassad lärokurs i ett ämne, kan användas. De sammantagna insatserna ska syfta till att stöda elevens lärande, skolgång och utveckling och motverka risken att problemen ökar och blir mera komplexa. Alla lärare kring eleven ska kontinuerligt samarbeta för att stöda elevens framsteg och utveckling. Metoder och material anpassas till elevens individuella behov. Eleven följer fortsättningsvis den allmänna läroplanen.

Arbetsgång, ansvarsfördelning och kontakt med hemmet gällande det **specialpedagogiska stödet**

- En pedagogisk bedömning upprättas av ansvarig lärare. Därefter tas ärendet upp i EHG.
- Den pedagogiska bedömningen skall godkännas av EHG och därefter upprättas det ett åtgärdsprogram (ÅP) inom specialpedagogiskt stöd (intensifierat stöd) av ansvarig lärare. Vid behov bistår specialläraren. Om förutsättningar finns ska eleven vara delaktig i utformningen av ÅP och den skall godkännas av vårdnadshavare.
- Rektor tar beslut om specialpedagogiskt stöd.
- Beslut om specialpedagogiskt stöd gäller så länge behovet kvarstår och ÅP:n uppdateras.
- Därefter skall eleven erhålla specialpedagogiskt stöd.

5.3 Mångprofessionellt stöd

När en elev, trots att allmän- och specialpedagogiskt stöd har ordnats, riskerar att inte nå målen för grundskolans allmänundervisning ska specialläraren ta initiativ till en pedagogisk utredning. Utgående från utredningen kan skolan, om man anser att det behövs, ta fram ett utkast till individuell plan (IP). Utkastet behandlas av elevhälsogruppen som i tillämpliga delar även kan komplettera och justera planen. Syftet med detta utkast är bland annat att konkretisera för eleven och dennes vårdnadshavare vad olika anpassningar och en överföring till ett mångprofessionellt stöd kan innebära.

Med den pedagogiska utredningen och ett eventuellt utkast till den individuella planen som grund fattar grundskole- eller utbildningschefen ett förvaltningsbeslut om mångprofessionellt stöd. Om en elev har anpassad lärokurs i tre eller flera läroämnena kan ett beslut om mångprofessionellt stöd i specialklass fattas. Ärendet bereds och föredras av skolans rektor eller föreståndare. Innan beslutet ska elev, vårdnadshavare eller dennes lagliga företrädare samt eventuellt andra sakkunniga höras. Elevens vårdnadshavare ska tillräckligt tidigt få information om de olika alternativen och om förutsättningarna för fortsatta studier på gymnasialstadiet.

I det mångprofessionella stödet kan en eller flera enskilda lärokurser anpassas individuellt så att de motsvarar elevens förutsättningar och specifika behov för lärande och skolgång. Syftet med det mångprofessionella stödet är att stöda elevens lärande, sunda tillväxt och utveckling så att det är möjligt att fullgöra grundskolan. Språklig och kulturell bakgrund, frånvaro, brist på motivation, bristfällig studieteknik eller utmaningar gällande beteende kan inte i sig vara grunder för anpassning av en lärokurs, utan eleven ska i sådana fall stödjas på andra lämpliga sätt.

Det mångprofessionella stödet kan antingen ges i elevens egentliga undervisningsgrupp eller, helt eller delvis, i en särskild inrättad undervisningsgrupp eller inom träningsundervisningen. Utöver specialundervisning på hel- eller deltid kan eleven behöva till exempel omfattande elevhälsostöd, habilitering eller annat individuellt stöd. Betydelsen av vårdnadshavarens delaktighet, ett sektorsövergripande samarbete och individuell handledning betonas. Vid behov utökar skolan användningen av den kompetens och de tjänster som social- och hälsovården tillhandahåller.

Behovet av fortsatt mångprofessionellt stöd ska granskas av den ansvariga läraren åtminstone efter årskurs två samt under årskurs sex och åtta. Om fortsatt behov av mångprofessionellt stöd genom

Arbetsgång, ansvarsfördelning och kontakt med hemmet gällande det **mångprofessionella stödet**.

- Det är specialläraren/specialklassläraren som gör en pedagogisk utredning på eleven som ska anpassas i ett eller flera ämnen.
- Ärendet ska upp i EHG och därefter vidare till utbildningschefen.
- Till utbildningschefen bifogas pedagogiska utredningen, förslag till individuell plan (IP), åtgärdsprogram, anhållan om överföring från vårdnadshavare och ev. andra utredningar.
- IP färdigställs inom 2 månader efter att beslut om överföring tagits av grundskolechefen/utbildningschefen.

- Innan en elev eventuellt ska återanpassas tas ärendet upp i EHG för bedömning och förs till grundskolechefen/utbildningschefen. En pedagogisk utredning skall ligga till grund för en återanpassning.

individuellt anpassad lärokurs inte finns, ska den ansvariga läraren anhålla hos grundskole- eller utbildningschefen om att eleven överförs tillbaka allmän lärokurs. Grundskolechefen eller utbildningschefen fattar ett skriftligt beslut i ärendet.

5.4 IKT strategi för grundskola

	Grundskola	
Utvecklingsområden	Nuläge	Mål
LEDNING	Utifrån grundskolans styrdokument skapa förutsättningar för digitalt lärande.	Tillräckliga resurser för att eleverna når läroplanens mål. Systematisk utvärdering av IKT kompetens och redskap Tillhandahålla pedagogiskt och tekniskt stöd till personalen.
STÖD	Skolornas IKT-ansvariga ger systematisk handledning och fortbildning. NÅUD:S ikt-ansvariga i distriktet underhåller gemensamma program, skötsel av ikt-utrustning och lärplattformar. IKT ansvariga på skolan tilldelas timmar för underhåll av gemensamma program, skötsel av IKT utrustning och administration av lärplattformar, samt underhåller gemensamma Program	Systematisk handledning och fortbildning till pedagogisk personal Tillräckliga resurser för underhåll av hårdvara och program Verktyg, program och plattformar som stöder administration
LÄRMILJÖ	Lärare har egen dator/ läsplatta Eleverna har tillgång till datorer/ läsplattor som undervisningen kräver.	Datorer/ läsplattor förnyas kontinuerligt.
KOMPETENS	Skolledare tillsammans med Ikt-ansvariga gör plan för fortbildning utifrån utbildningsbehovet	Tillgodose att påtalat utbildningsbehov uppfylls. Lärare utvecklar sin egen digitala kompetens t.ex. genom fortbildningar.

6 Elevrådsarbete och elevdelaktighet

Skolarbetet ska grunda sig på elevens delaktighet. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla elever. Eleven ska i takt med sin ålder och mognad och med stöd

och uppmuntran från skolan och hemmet ta ett allt större ansvar för sin skolgång och ges medinflytande i frågor som gäller undervisningen och lärmiljön. Eleven ska få vara med och påverka samt kontinuerligt utvärdera skolverksamheten.

För årskurserna 7–9 ska det finnas ett elevråd. Ett elevråd kan finnas även för årskurserna 1–6 och i mindre skolor kan elevrådet även vara gemensamt för åk 1-9. Elevrådet ska bestå av elevrepresentanter från varje klass eller årskurs och elevrådet ska inom sig utse en ordförande och en sekreterare. Arbetet i elevrådet ska vara en övning i demokratiskt beslutsfattande och ansvarstagande och ska handledas av en utsedd lärare eller annan pedagogisk personal. Elevrådet ska ges möjlighet till ökat elevinitiativ vad gäller skolans undervisning och övriga verksamhet. Elevrådet ska få ge synpunkter på de delar av skolans arbetsplan, trivselstadgan och andra beslut som direkt påverkar elevernas skolgång. Elevrådet ska ges möjlighet att framföra sina synpunkter innan besluten fattas av den ansvariga nämnden i kommunen. Elevrådshandledaren ska handleda och stöda elevrådet så att de har verkliga möjligheter att förstå och utföra sitt uppdrag. Elevrådsrepresentanter ska få den ledighet som behövs från skolan för att utföra uppdraget samt vid behov kompensation för den undervisning som eleven går miste om i form av stödundervisning och individuell handledning.

Elevrådet finns till för alla elever på skolan. Elevrådet är en plats för elevens röst och alla elever på skolan ska känna sig välkomna att komma med ärenden och frågor till elevrådet. Genom ett bra

Elevrådet i GHS representeras av en ordinarie ledamot och en suppleant från varje klass. Dessa väljs på hösten och det är frivilligt att kandidera till posten. Sluten omröstning sker och den med flest röster blir ordinarie ledamot och den med näst flest röster blir klassens suppleant.

Inför varje möte ska klassens representant frågat i klasserna om det finns saker att ta upp och sen anmäla det till mötets dagordning för att kunna behandla på mötet.

Ordförande för kommande läsår väljs i slutet av vårtermin genom frivilligt kandiderande och sluten omröstning av elevrådet. Elevrådets ordförande är elevernas representant vid möten med ledningsgrupp eller andra enheter inom skolan.

Vuxenrepresentanter är Christofer Eriksson och Lynn Norman, skolcoach.

Elevrådet träffas för möten ungefär varannan vecka.

Elevrådet jobbar med elevtrivselfrämjande frågor, trivsam skolmiljö och planerar och genomför t.ex. maskerader. Elevrådet har gjort en årsplanering med olika aktiviteter för läsåret. Andra temadagar kan ordnas av elevrådet om behov och intresse finns. Elevrådet kan också ta in representanter från olika organisationer som föreläsare i aktuella frågor.

Försäljning i ljusgården genomförs på bestämda raster under skoldagen.

elevrådsarbete finns möjlighet att påverka och göra skillnad på den egna skolan. Det primära syftet med elevrådet är att eleverna ska kunna vara genuint delaktiga och känna att deras röst blir hörd

7 Samarbete med hemmet

7.1 Utvecklingssamtal

Utvecklingssamtal skall som namnet säger, vara ett utvecklande samtal med fokus på hur vi kommer vidare. Samtalets fokus ligger på det positiva i elevens skolarbete och skall vara ett utvecklande lösningsinriktat samtal. Det förs mellan tre parter: eleven, vårdnadshavare och klassföreståndare/klassföreståndarna. Utvecklingssamtal sker minst en gång per läsår, men fler möten (på initiativ av elev, vårdnadshavare eller klassföreståndare) kan hållas om behovet finns. Inför utvecklingssamtalet finns information på Wilma. Alla som deltar i samtalet bör ha läst informationen i förväg.

7.2 Wilma

Kontakten med hemmen sker i första hand genom vår webbaserade kommunikationstjänst Wilma. Där finns elevernas schema, provlista, resultat på skoluppgifter, meddelanden och noteringar. Här skickar skolan ut information och meddelanden till elever och vårdnadshavare. Klassföreståndarna ger vid behov ut egna informationsbrev som läggs upp via Wilma. Här kan vårdnadshavarna följa elevens skolgång och kontakta skolan om det finns några frågor. Att ringa går förstås också bra.

7.3 Skolråd

Skolrådet ersätter Hem- och skola-föreningen. Skolrådet engagerar sig i frågor som rör elevernas arbetssituation och arbetsmiljö i skolan. I varje klass utses två klassföräldrar till skolrådet som representerar vårdnadshavarna. Eleverna representeras av elevrådets ordförande och personalen representeras av rektor och en lärare från kollegiet.

Alla föräldrar kan kontakta sin skolrådsrepresentant om man vill att någon speciell fråga skall lyftas i skolrådet och/eller föras vidare till utbildningschefen eller förbundsstyrelsen. Det första skolrådet är 08.11.2023.

7.4 Föräldramöte

I början av läsåret hålls ett gemensamt föräldramöte. Årets möte hålls tisdag 10.9.2024.

7.5 Måndagsblad

Kanslisten skriver ett måndagsblad med aktualiteter för veckan som sätts upp på Wilma och på anslagstavlan utanför kansliet.

7.6 Månadsbrev

Varje månad skriver vicerektor ett månadsbrev som läggs ut på Wilma i början av månaden. I månadsbrevet informeras om vad som sker i skolan under månaden.

8 Bibliotek

Målsättningen är att skolans bibliotek ska bidra till att utveckla elevernas läslust, läsförståelsespråk och kunskapsinhämtning. Bibliotekets bestånd ska vara av sådan art att det erbjuder eleverna litteratur anpassad till deras egna förutsättningar och uppmuntrar till vidare läsning. Bibliotekets verksamhet bör vara en integrerad del av undervisningen och samarbete sker kontinuerligt med svenskundervisningen i första hand. Bibliotekarien inspirerar och handleder till rätt val av bok samt ansvarar för inköp av aktuell skön- fack- och pedagogisk litteratur.

Biblioteket är öppet för lån under skoldagarna. Lånetiderna är generösa och påminnelser om försenade lån skickas ut via Wilma eller sker genom muntlig påminnelse. Skolans bibliotek ingår i det samåländska bibliotekssystemet Katrina, det innebär att med lånekort och PIN-kod kan eleverna kontrollera sina lån via Internet.

9 Timfördelning

I landskapsförordningen om barnomsorg och grundskola har en timfördelning för alla grundskolor i landskapet fastställts. I läroplanen finns en rekommendation om hur timmarna ska fördelas mellan de olika ämnena och årskurserna. Rekommendationen ska följas på alla skolor där det är möjligt. Där det är organisatoriskt och ändamålsenligt att fördela timmarna på annat sätt kan det göras men med en motivering som ska bifogas i arbetsplanen. I rekommendationen om timfördelningen har särskild vikt lagts vid att alla läroämnen ska finnas på varje årskurs.

Timfördelning åk 7-9

Ämne/ Årskurs	1	2	3	4	5	6	1-6	7	8	9	7-9	1-9
Svenska/svenska som andraspråk							34	3	3	3	9	43
Matematik							24	3	3	4	10	34
Miljö- och naturkunskap							18				17	35
Omgivningskunskap					-	-	11	-	-	-		
Biologi	-	-	-	-			2	2	1	2	5	
Geografi	-	-	-	-			2	1	1	1	3	
Fysik	-	-	-	-				1	1	1	3	
Kemi	-	-	-	-			2	1	1	1	3	
Hälsokunskap	-	-	-	-			1	1	1	1	3	
Samhällsorientering							10				11	21
Religion och livsåskådningskunskap							6	1	1	1		
Historia	-	-	-				3	1	2	1		
Samhällskunskap	-	-	-	-			1	1	1	2		
Konst- och färdighetsämnen							42 (32+10)				19 (16+3)	61
Musik							6	1	1	0,5	2,5	
Bildkonst							6	1	1	0,5	2,5	
Slöjd							8	2	1	1	4	
Idrott							12	2	2	2	6	
Hemkunskap		-	-	-	-	-	-	1,5	1,5	1	4	
Engelska (A1)	-	-					8	2	3	2	7	15
Elevhandledning								0,5	0,5	1	2	2
TOTALT							136				75	211
Tillvalsämnen							4				11	11 (15)
Tillvalsämne 1												
Tillvalsämne 2												
Tillvalsämne 3												
Tillvalsämne 4												
A2 språk (finska, franska, ryska, spanska, tyska)	-	-	-	-				3	3	3	9	
B2 språk (finska, franska, ryska, spanska, tyska)	-	-	-	-	-	-		2	2	2	6	
TOTALT							136– 146/150				86– 90/96	222– 236/246

9.1 Språkprogrammet

Åk 9		Studieteknik	Studieteknik	Idrott
A-finska	Tillval A			
Åk 8		Läs- och skrivstrategier	Studieteknik	Idrott
A-finska	Tillval A			
Åk 7		Skriv- och lässtrategier	Studieteknik	Idrott
A-finska	Tillval A			
Åk 9		Svenska	Träslöjd	Textilslöjd
B-språk 9	Tillval B			
Åk 8		Engelska	Träslöjd/Teknik	Textilslöjd
B-språk 8	Tillval B			
Åk 7		Matte	Rörelse och idrott	Bild
B-språk 8	Tillval B			

A-språk 3 vt, B-språk 2 vt.

10 Stoffdel

10.1 Allmänna ämnen

10.1.1 Svenska

I svenskan arbetar vi genomgående med de fyra grundstenarna läsa, skriva, tala och lyssna så att eleven vidareutvecklar intresset och självförtroendet för alla delområden i läroämnet svensk. Eleven vidareutvecklar även förmågan att utvärdera sitt lärande kontinuerligt.

Årskurs 7

Innehåll

Att lyssna och tala

Diskussioner och samtal med fokus på respektfull och ändamålsenlig kommunikation samt aktivt lyssnande. Självreflektion över styrkor och svagheter som kommunikatör.

Muntlig presentation med genomgång av presentationsteknik och retorik efterföljs av självrespons och eventuell kamratrespons. Kan eventuellt göras som tvärgruppsredovisning eller inför halvklass.

Att läsa och tolka texter

Genomgång av läsförståelsestrategier till fakta- och skönlitterära texter.

Läsning och reflekterande arbete kring lästa böcker utifrån etiska aspekter samt textanalytiska begrepp. 2 böcker per termin.

Litteraturen under läsveckorna fokuserar på nätetikett och omvärlden.

Läsning av texter inom olika genrer och genomgång av språkliga, textuella samt visuella drag som är utmärkande för genren. Genrer: sagor, faktatexter, självbiografiskt, brev, ungdomslitteratur och serier.

I läsningen fokuseras även på texters olika syften och mottagare, t.ex. sensmoral i fabler.

Att skriva

Skrivandet utgår från skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras gemensamt och individuellt.

Skrivövningar - skrivregler såsom skiljetecken, repliker, styckeindelning, meningsbyggnad och litterär gestaltning.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på syfte, språkliga, textuella samt visuella drag som är utmärkande för genren. Genrer: brev, självbiografiskt, skönlitteratur: sagor och serier, faktatext samt instruerande och analyserande text.

Produktion av texter där bild, text och layout samverkar bland annat i samband med självbiografiskt skrivande.

Referera - göra sammandrag över innehållet i texten med hjälp av nyckelord.

Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik

Diskussion och övningar kring formellt och informellt språk samt etiska och moraliska aspekter av språkbruk och yttrandefrihet.

Bibliotekskunskap

Litteraturkunskap: Fakta om sagor, genrekunskaper och textanalytiska begrepp; tema och budskap, karaktärer, samt dialog

Ordkunskap: alfabetet, ordlistor, ordspråk, talesätt och åländsk dialekt

Källkritik: granska och jämför webbsidor, källhänvisningar, upphovsrätt

Grammatik: ordklasser (substantiv, adjektiv, verb, pronomen, prepositioner och räkneord) och satsdelar (subjekt, predikat, objekt, predikatsfyllnad)

Drama och improvisationer - övningar

Arbetsätt

Undervisningen utgår från ett vidgat textbegrepp vilket innebär att vi förutom skriven text arbetar med till exempel bilder, rörliga bilder, film, ljud och illustrationer inom läsningen och textproduktionen.

Läsningen genomförs både som gemensam och enskild läsning. Minst en gemensam bok läses under året. Differentiering inom läsningen praktiseras då eleven läser litteratur som är lagom utmanande för den enskilda eleven.

Texter produceras minst en gång per termin enligt hela skrivprocessen (se ovan) och annars utifrån delar av den. Detta formativa arbetsätt innebär en differentiering i skrivundervisningen.

Modellerande är en viktig beståndsdel vid inläringen av läsförståelsestrategierna. I arbetet med skrivande och läsning används genrep pedagogik för att eleverna ska få grepp om genretypiska drag.

Diskussioner och samtal kring litteratur, språk och olika uppgifter utgår ofta från EPA.

Även traditionell katederundervisning med genomgångar och föreläsningar genomförs.

Enskilt arbete och grupparbete genomförs.

Årskurs 8

Innehåll

Att lyssna och tala

Diskussioner och samtal med fokus på aktivt och respektfullt lyssnande samt självreflektion över styrkor och svagheter som kommunikatör.

Planering, förberedelse och inspelning av bokpodd/boksamtal utifrån t.ex. etiska frågeställningar kring läst bok och retoriska medel.

Muntlig presentation enskilt eller i grupp med genomgång av presentationsteknik och retorik efterföljs av självrespons och eventuell kamratrespons.

Skapande av multimodala texter genom inspelning med journalistiskt innehåll i samband med journalistiskt skrivande.

Att läsa och tolka texter

Repetition och tillämpning av lässtrategier till fakta- och skönlitterära texter.

Läsning och reflekterande arbete kring lästa böcker utifrån etiska aspekter samt textanalytiska begrepp. 2 böcker per termin.

Läsning och analys av texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga, textuella samt visuella drag som är utmärkande för genren. Genrer: journalistiska texter, faktatexter, fantastik, poesi, ungdomslitteratur och noveller.

Litteraturen under läsveckorna fokuserar på genren fantastik samt andra världskriget.

I läsningen fokuseras även på texters olika syften och mottagare, t.ex. de journalistiska texternas syften.

Att skriva

Skrivandet utgår från skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras gemensamt och individuellt.

Skrivövningar kring litterär gestaltning och beskrivningar.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på syfte, språkliga, textuella samt visuella drag som är utmärkande för genren.

Genrer: journalistisk text, fackuppsats, beskrivningar, fantastiknovell samt analyserande och reflekterande text.

Produktion av texter där text, bild, layout, ljud och eventuellt rörlig bild samverkar i samband med journalistiskt skrivande.

Referera - göra sammandrag över innehållet i texten med hjälp av nyckelord.

Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik

Repetition av formellt och informellt språk samt etiska och moraliska aspekter av språkbruk och yttrandefrihet från åk 7.

Övningar och diskussioner om skillnaden mellan talspråk och skriftspråk.

Litteraturkunskap: Fakta om fantastik, journalistik, genrekunskaper och textanalytiska begrepp; repetition från åk 7 samt fabel, dramaturgiska kurvan, språk och tid.

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbetet men även explicit genom uppgifter vars huvudsyfte är att utvidga ordförrådet.

Källkritik: granska och jämför webbsidor, nyheter, källhänvisningar, objektiva skrivande och upphovsrätt.

Grammatik: ordklasser (repetition från åk 7 + adverb, pronomen, konjunktioner, subjunktioner, interjektioner) och satsdelar (repetition från åk 7 + adverbial, agent)

Arbetsätt

Undervisningen utgår från ett vidgat textbegrepp vilket innebär att vi förutom skriven text arbetar med till exempel bilder, rörliga bilder, film, ljud och illustrationer inom läsningen och textproduktionen.

Läsningen genomförs både som gemensam och enskild läsning. Minst en gemensam bok läses under året. Differentiering inom läsningen praktiseras då eleven läser litteratur som är lagom utmanande för den enskilda eleven.

Texter produceras minst en gång per termin enligt hela skrivprocessen (se ovan) och annars utifrån delar av den. Detta formativa arbetsätt innebär en differentiering i skrivundervisningen.

Modellerande är en viktig beståndsdel vid inläringen av läsförståelsestrategierna. I arbetet med skrivande och läsning används genrepdagagogik för att eleverna ska få grepp om genretypiska drag.

Diskussioner och samtal kring litteratur, språk och olika uppgifter utgår ofta från EPA.

Även traditionell katederundervisning med genomgångar och föreläsningar genomförs.

Enskilt arbete och grupparbete genomförs.

Årskurs 9

Innehåll

Att lyssna och tala

Diskussioner och samtal med fokus på aktivt och respektfullt lyssnande samt självreflektion över styrkor och svagheter som kommunikatör.

Enskild muntlig presentation och gruppredovisning av åländska författare med genomgång av presentationsteknik och retorik efterföljs av självrespons och eventuell kamratrespons.

Att läsa och tolka texter

Repetition och tillämpning av lässtrategier till fakta- och skönlitterära texter.

Läsning och reflekterande arbete kring lästa böcker utifrån etiska aspekter samt textanalytiska begrepp. 2 böcker per termin.

Läsning och analys av texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga, textuella samt visuella drag som är utmärkande för genren. Genrer: Noveller, faktatexter, argumenterande texter, deckare, ungdomslitteratur, klassiker och poesi.

Litteraturen under läsveckorna fokuserar på gemensam läsning samt deckare.

I läsningen fokuseras även på texters olika syften och mottagare, t.ex. argumenterande texter.

Att skriva

Skrivandet utgår från skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras gemensamt och individuellt.

Skrivövningar kring litterär gestaltning.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på syfte, språkliga, textuella samt visuella drag som är utmärkande för genren.

Genrer: Novell, uppsats, argumenterande text, deckare, poesi samt analyserande och reflekterande text.

Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik

Reflektioner och påminnelser kring anpassning av språkbruk i olika situationer.

Litteraturkunskap: Fakta om deckare, deckarförfattare, åländska författare och litteraturhistoriska epoker, genrekunskaper och textanalytiska begrepp; repetition från åk 7 och 8 samt berättarperspektiv och symboler.

Genomgång av litteraturhistoriska epoker utspridda under läsåret.

Höstterminen: Forntiden och antiken, medeltiden, renässansen, upplysningen

Vårterminen: romantiken, realism och naturalism, modernism och arbetarförfattarna, efter 1945

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbetet men även explicit genom uppgifter vars huvudsyfte är att utvidga ordförrådet.

Källkritik: granska och jämför åsikter och fakta, olika slags argument, objektivt skrivande, källhänvisningar.

Lyssna, läsa och analysera de nordiska språken.

Genomgång av svenska språkets historia och utveckling samt åländska, svenska och finlandssvenska dialekter.

Grammatik utifrån elevernas behov: repetition av ordklasser och satsdelar inför vidare studier, alternativt arbete med läsning och skrivning.

Arbetsätt

Undervisningen utgår från ett vidgat textbegrepp vilket innebär att vi förutom skriven text arbetar med till exempel bilder, rörliga bilder, film, ljud och illustrationer inom läsningen och textproduktionen.

Läsningen genomförs både som gemensam och enskild läsning. Minst en gemensam bok läses under året. Differentiering inom läsningen praktiseras då eleven läser litteratur som är lagom utmanande för den enskilda eleven.

Texter produceras minst en gång per termin enligt hela skrivprocessen (se ovan) och annars utifrån delar av den. Detta formativa arbetsätt innebär en differentiering i skrivundervisningen.

Modellerande är en viktig beståndsdel vid inläringen av läsförståelsestrategierna. I arbetet med skrivande och läsning används genrep pedagogik för att eleverna ska få grepp om genretypiska drag.

Diskussioner och samtal kring litteratur, språk och olika uppgifter utgår ofta från EPA. Även traditionell katederundervisning med genomgångar och föreläsningar genomförs.

Enskilt arbete och grupparbete genomförs.

10.1.2 Svenska som andraspråk

Svenska som andraspråk

Årskurs 7

Innehåll

Tala och lyssna

Olika kommunikationssituationer

Ta och ge respons

Muntliga presentationer

Grundläggande uttalsmönster

Läsa

Läsa och analysera texter inom olika genrer

Genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Lässtrategier

Läsförståelsestrategier och vidgad ordförståelse

Läsning och reflektion kring lästa texter.

Skriva

Producera texter inom olika genrer med fokus på språkliga strukturer som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons

Grundläggande skrivregler (skiljetecken, stycke-, menings- och satsstrukturer).

Ordförråd, fraseologi.

Språklära

Grammatik: ordklasser (substantiv, adjektiv, verb, pronomen och räkneord) och satsdelar (subjekt, predikat, objekt, predikatsfyllnad), ordföljd och rättstavning.

Skillnader mellan talspråk och skriftspråk

Ordkunskap

Källkritik: söka och jämföra källor, källhänvisning

Etiska och moraliska aspekter på språkbruk

Samhälle och kultur

Kultur och miljö i närsamhället

Litteraturkunskap: textanalytiska begrepp, genrekunskaper (film och teater).

Bibliotekstjänster

Arbetsätt

Teorigenomgångar, strategier för och övning i läs- och hörförståelse, uttalsövningar, muntliga presentationer, läs- och reflektionsövningar, ordkunskapsövningar, grammatikövningar, film eller

filmklipp, arbete enskilt, i par eller grupp, projektarbeten, skriftlig textproduktion inom olika genrer, ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 8

Innehåll

Tala och lyssna

Bokpodd kring läst bok

Skapande av multimodala texter

Muntliga presentationer

Grundläggande uttalsmönster

Läsa

Läsa och analysera texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Lässtrategier till faktatexter

Läsning och reflektion kring lästa böcker

Skriva

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på språkliga strukturer samt ord som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons.

Grundläggande skrivregler repeteras.

Skrivövningar

Produktion av texter där text, bild, layout, ljud och eventuellt rörlig bild samverkar.

Bokrecensioner

Språklära

Skillnader mellan formellt och informellt språk

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbetet

Källkritik: granska och jämföra källor, bedöma dess tillförlitlighet, källhänvisningar.

Grammatik: ordklasser (repetition från åk 7 + adverb, pronomen, konjunktioner, subjunktioner, interjektioner) och satsdelar (repetition från åk 7 + adverbial, agent)

Samhälle och kultur

Kulturell mångfald (kultur- och samhällsfenomen från olika tider och olika håll i världen).

Litteraturkunskap: textanalytiska begrepp, genrekunskaper (skönlitterär text)

Drama och improvisationer - övningar

Bibliotekstjänster

Arbetsätt

Teorigenomgångar, diskussioner, strategier för och övning i läs- och hörförståelse, uttalsövningar, skapande av bokpodd och multimodala texter, muntliga presentationer, läs- och reflektionsövningar, grammatikövningar, skrivövningar och textproduktion inom olika genrer, övningar i språkbruk, film eller filmklipp, dramatisering, arbete enskilt, i par eller grupp, projektarbeten, ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 9

Innehåll

Tala och lyssna

Enskild muntlig presentation med genomgång av presentationsteknik

Självrespons.

Skapande av multimodala texter där text, bild och ljud samverkar.

Grundläggande uttalsmönster

Läsa

Läsa och analysera texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Lässtrategier till skönlitterära texter

Läsa och reflektera kring lästa böcker utifrån etiska aspekter.

Skriva

Skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på språkliga strukturer samt ord som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Språklära

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbeten

Källkritik: söka och jämföra information från olika källor samt bedöma dess tillförlitlighet, källhänvisningar

Analysera och jämföra svenska med andra språk.

Genomgång av svenska språkets historia och utveckling.

Grammatik: repetition från åk 7 och 8 .

Samhälle och kultur

Kulturell mångfald (kultur- och samhällsfenomen från olika tider och olika håll i världen).

Litteraturkunskap: textanalytiska begrepp, genrekunskaper (litteraturhistoriska epoker)

Bibliotekstjänster

Arbetsätt

Teorigenomgångar, diskussioner, strategier för och övning i läs- och hörförståelse, uttalsövningar, skapande av multimodala texter, muntliga presentationer, läs-, analys och reflektionsövningar, grammatikövningar, skrivövningar och textproduktion inom olika genrer, film eller filmklipp, arbete enskilt, i par eller grupp, projektarbeten, ämnesöverskridande arbete.

10.1.3 Matematik

Årskurs 7

Innehåll

Matematiskt tänkande

-analys av matematiska problem

- beroendeförhållanden

- tolkningar av matematisk text

- bedömning av resultatens rimlighet

- matematik i vardagen
- samband, regler och mönster

Tal och räkneoperationer

- repetition av grundläggande begrepp och räkneoperationer
 - o uträkningar med tal i decimalform
 - o räknesättens ordningsföljd o algoritmer
- skriva och förenkla algebraiska uttryck
- grundläggande procenträkning
- addition och subtraktion med negativa tal
- bråkräkning i addition och subtraktion
- grundläggande ekvationer

Geometri och mätning

- repetition av geometriska begrepp
- massa, längd, area och volymenheter (litersystemet)
- tidsenheter
- vinkelsatser
- olika typer av trianglar och parallelogram
- beräkning areor av månghörningar
- cirkelns delar och omkrets
- skala - enkel behandling av proportionaliteter, pris och hastighet
- enhetsbyten

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- statistiska begrepp som medelvärde, typvärde, median och spridning
- beräkning av oberoende sannolikheter
- insamling och strukturering av information och tillverkning av diagram
- kodning och programmering

Årskurs 8

Innehåll

Matematiskt tänkande

- analys av matematiska problem
- beroendeförhållanden
- tolkningar av matematisk text
- bedömning av resultatens rimlighet
- matematik i vardagen
- samband, regler och mönster

Tal och räkneoperationer

- repetition av grundläggande begrepp och räkneoperationer
- tolka och förenkla algebraiska uttryck
- användning av formler
- samband
 - o koordinatsystem

o grafer

- tillämpning av procenträkning
- de fyra räknesätten för negativa tal och bråk
- ekvationer med variabel i båda leden
- ekvationer med parenteser
- potens
- tiopotenser med positiv och negativ exponent

Geometri och mätning

- repetition av grundläggande begrepp
- area av cirkeln
- begränsningsarea
- volym av rätblock

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- statistiska begrepp som frekvens och relativ frekvens
- tolkning och analys av information och diagram
- programmering i kalkylprogram

Årskurs 9

Innehåll

Matematiskt tänkande

- analys av matematiska problem
- beroendeförhållanden
- tolkningar av matematisk text
- bedömning av resultatens rimlighet
- matematik i vardagen
- samband, regler och mönster

Tal och räkneoperationer

- repetition av grundläggande begrepp och räkneoperationer
- fördjupning av algebraiska uttryck
- fördjupning av procenträkning
- introduktion till kvadratrötter
- beräkningar med kvadratrotsuttryck och förenkling av kvadratrotsuttryck
- förstegradsfunktion
- ekvationssystem
- ekvationer med tillämpningar
- introduktion till enkla andragsgradsekvationer
- fyra räknesätten för tiopotenser med positiv och negativ exponent

Endast för vitsord 10

- ekvationer med nämnare
- kvadreringsreglerna och konjugatregeln
- faktorisering av algebraiska uttryck

Geometri och mätning

Pythagoras sats

- Pythagoras sats med ekvation
- likformighet och skala
- mantelytor
- rymddiagonal
- volym av prisma, cylinder, kon, pyramid och klot

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- beräkning av beroende sannolikheter
- kodspråk

10.1.4 Biologi

Årskurs 7

Innehåll

Natur och miljö

- grundläggande systematik
- växt- och djurcellen struktur och funktion
- organismernas uppbyggnad, livsmiljöer och funktioner
- mikroorganismer, växter, svampar, lavar
- ryggradslösa djur
- ryggradsdjur
- artkännedom
- evolutionens grundläggande drag

En hållbar utveckling

- hållbart fiske
- globala miljöhot

Arbetsätt

-teorigenomgångar, diskussioner, grupparbete, individuella skriftliga arbeten, demonstrationer, fältarbete med digital insamling av flora, dissektioner, användning av mikroskop

Årskurs 8

Innehåll

Natur och miljö

- Östersjöns särart som hav
- nyckelarter i Östersjön
- grunderna i skogsvård och skogsbruk
- skogens ekosystem, skogstyper, växtskikt och djurliv
- näringsskedjor i havet och skogen

En hållbar utveckling

- ekosystemtjänster
- ett hållbart skogsbruk
- hot mot Östersjön som ekologiskt system och skyddsåtgärder
- kretslopp och avfallshantering
- naturvård och avfallshantering

Arbetsätt

-teorigenomgångar, diskussioner, grupparbete, individuella skriftliga arbeten, demonstrationer, fältarbete med digital insamling av flora, användning av mikroskop

Årskurs 9

Innehåll

Kropp och hälsa

- människans rörelseorgan
- människans anatomi och fysiologi
- grunderna i genetik och genteknologi
- människans fortplantning och fosterutveckling

Arbetsätt

-teorigenomgångar, diskussioner, grupparbete, individuella skriftliga arbeten, demonstrationer, fältarbeten, användning av mikroskop, laborationer

10.1.5 Geografi

Årskurs 7

Innehåll

Planeten Jorden

Geografens arbete

Olika geodata

Kartor, projektioner, symboler, skalor, gradnätet

Uppkomsten av dygn, månader och årstider

Jordens sfärer

Hydrologi och klimatologi

Jordens vattenresurser och kretslopp

Miljöpåverkan och vattenförbrukning

Nederbörd

Vindar

Havsströmmar

Extremväder

Uppkomsten av vegetationszoner

Klimatförändringarnas påverkan

Geologi

Jordklotets uppbyggnad och utveckling

Plattekonik och dess påverkan och effekter

Arbetsätt

Theoretiska genomgångar, bilder, modeller, filmer, individuella arbeten, projektarbeten, gruppdiskussioner

Årskurs 8

Innehåll

Jordens befolkning

Befolkningsutveckling i olika delar av världen samt konsekvenser av olika befolkningspyramider

Hållbar utveckling (ekonomisk, social, kulturell och ekologisk)

Migration, urbanisering och invandring

Mångkulturellt samhälle och kulturkrockar

Minoritetsfolk i världen

Jordens resurser och försörjning

Förnybara och icke förnybara naturresurser, dess påverkan och utveckling:

Skogsbruk

Gruvdrift

Fossila bränslen Jordbruk

Fiske

Arbete och konsumtion

Industri och robotisering

Service och turism

Transport

Konsumtionssamhället och dess konsekvenser

Fördelningen mellan resurser, produktion och konsumtion på jorden

BNP

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, bilder, modeller, filmer, individuella arbeten, projektarbeten, gruppdiskussioner, grupparbeten, föredrag.

Årskurs 9

Innehåll

Finlands geodata:

Berggrund, jordmån och naturlandskap

Erosionens påverkan på landskapet

Klimat och väder samt klimatförändringarnas konsekvenser

Befolkningsdata, språk och kultur

Näringar i Finland förr, idag och i framtiden

Finland i världen, Europa och Norden

Finland i ett internationellt perspektiv

Repetition av Europas och Nordens geografi och kartor.

Istiden

Orsaker till istider

Senaste nedisningen

Spår av istider i vår närmiljö

Hur planerar man ett samhälle?

Hur har staden förändrats genom tiden?

Vilka krav finns i framtidens samhällen?

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, bilder, modeller, filmer, individuella arbeten, projektarbeten, gruppdiskussioner, grupparbeten, föredrag.

10.1.6 Fysik

Gemensamt för alla årskurser är:

Laborationer, läsa och förstå laborationsanvisningar, redovisa och tolka resultat digitalt eller på annat sätt.

Säkerhet och handhavande, terminologi.

Årskurs 7

Innehåll

Storheter och mätningar

- Tid och tidmätning, längd och längdmätning
- Area och volym, massa och tyngd

Materien

- Materien och dess beståndsdelar, elementarpartiklar
- Materien och temperaturförändringar
- Densitet

Mekanik

- Kraft, tyngd och tryck
- Mätning av krafter
- Tyngdpunkt och stabilitet
- Tid och rörelse

Elektricitet och magnetism

- Statisk elektricitet och elektriska fält
- Ledare och isolatorer
- Elektrisk ström, spänning och resistans
- Strömkretsar
- Elsäkerhet och olika sätt att skydda sig för elektricitet
 - Energiproduktion och miljöpåverkan
 - Förnybara och icke förnybara energikällor
 - Aktuell energidebatt i media

Solsystemet

- Vårt planetsystem, jorden, månen och solen
- Rymdfärder
- Aktuell forskning

Arbetsätt

Teorigenomgångar, demonstrationer, laborationer, diskussioner, enskilt arbete, pararbete och grupparbete. Individuella skriftliga arbeten.

Årskurs 8

Innehåll

Mekanik

- Enkla maskiner, arbete, effekt och energiprincipen
- Friktion

Värme

- Temperatur och fasomvandling
- Värmespridning
- Värmemotorer
 - energiproduktion och miljöpåverkan
 - förnybara och icke förnybara energikällor
 - aktuell energidebatt i media

Elektricitet och magnetism

- Energi, effekt och elförbrukning
- Magneter och magnetism
- Elektricitet och magnetism
- Elektriska apparater

Akustik

- Alstring av ljud, ljudstyrka, frekvens och våglängd
- Ljudets hastighet, överföring och lagring av ljud
- Enkla musikinstrument

Optik

- Ljusets utbredning och hastighet
- Ljusstyrka och belysning
- Reflexion och brytning, speglar, linser och optiska fibrer
- Färger, spektra och polariserat ljus
- Optiska instrument
- Optiska naturfenomen

Arbetsätt

Teorigenomgångar, demonstrationer, laborationer, diskussioner, enskilt arbete, pararbete och grupparbete. Individuella skriftliga arbeten.

Årskurs 9

Innehåll

Mekanik

- Sammansättning av krafter och tröghet
- Hastighet och acceleration
- Fritt fall och luftmotstånd
- Rymdfärder

Strålnings- och kärnfysik

- Elektromagnetisk strålning
- Atomnummer, masstal och isotoper
- Detektering av strålning
- Fission, fusion, kärnreaktorer och kärnvapen
- Energiproduktion och miljöpåverkan

- Förnybara och icke förnybara energikällor
 - Aktuell energidebatt i media

Elektronik

- Elektronrör, halvledare och deras egenskaper
- Transistorer och andra elektroniska komponenter
- Olika kommunikationsmedel

Astronomi

- Forna tiders världsbild jämfört med vår världsbild av idag
- Stjärnor, stjärnbilder, galaxer och andra företeelser i universum
- Avstånd i rymden
- Rymdfärder

Arbetsätt

Teorigenomgångar, demonstrationer, laborationer, diskussioner, enskilt arbete, pararbete och grupparbete. Individuella skriftliga arbeten.

10.1.7 Kemi

Årskurs 7

Innehåll

Avsnitt 1 Säkerhet och blandningar. Vad är kemi?

- säkerhet i laboratoriet
- varningsmärkningar
- fast, flytande, gas
- luften, syre, väte, koldioxid
- ämnens egenskaper

Avsnitt 2 Grundämnen och kemiska föreningar

- atomer, molekyler, kemiska beteckningar och reaktionsformler
- grundämnen
- kemiska föreningar
- kemiska reaktioner med syre och svavel
- blandningar, lösningar, vattnets egenskaper
- olika sätt att separera och rena

Avsnitt 3 Syror och baser

- pH-skalan
- indikatorer
- Starka och svaga syror, egenskaper och användning
- Starka och svaga baser, egenskaper och användning

Avsnitt 4 Salter

- neutralisation syra/bas
- hur bildas salter olika framställningsmetoder
- viktiga salters handelsnamn och deras användning
- salternas kemiska uppbyggnad

Arbetsätt

Vi använder Titano Kemi från Gleerups förlag som läromedel i åk 7.

laborationer med laborationsrapporter

Katederundervisning

Årskurs 8

Innehåll

Avsnitt 1 Organisk kemi

- grundämnet kol i olika former
- enkla kolföreningar
- kolets kretslopp och fotosyntesen
- kolväten och bränslen, framställning och vår användning i vardagen
- miljökonsekvenser av vår användning av fossila bränslen
- aktuell forskning och nya upptäckter

Avsnitt 2 Alkohol, organiska syror och estrar

- alkohol i vår vardag egenskaper och användning

- organiska syror i vår vardag
- estrar
- historia om tex Nobel

Avsnitt 3 Mat

- vad finns i vår mat
- kolhydrater, socker, stärkelse, cellulosa
- protein
- fett
- tillsatser i vår mat
- livsmedelskemi

Avsnitt 4 Vardagskemi

- vardagskemikalier
- tvål och tvättmedel
- hygienartiklar, miljöproblem och kemikalier i dessa
- varudeklarationer
- plast, polymerer: egenskaper och användning, miljöproblem
- glas: framställning, egenskaper och användning
- papper: tillverkning, egenskaper och användning
- allt är kemi...

Arbetsätt

Vi använder eget material samt det webbaserade Din kemi som läromedel

laborationer med laborationsrapporter

Katederundervisning

Årskurs 9

Innehåll

Avsnitt 1 Periodiska systemet

- periodiska systemet, hur fungerar det
- grundämnenas egenskaper och elektronkonfiguration
- isotop, atomvikt, masstal, molbegreppet
- kemiska beräkningar

Avsnitt 2 Elektrokemi och metaller

- reduktion/ oxidation
- metallernas spänningsserie
- galvaniska element
- korrosion och rostskydd
- batterier
- elektrolys
- metaller och metallframställning

Avsnitt 3 Eld

- varför brinner det? brandtriangeln
- brandsläckning och skydd mot brand
- larmfunktioner vad gör jag om det börjar brinna

Avsnitt 4 Miljö

- förorening/ luftföroreningar
- växthuseffekten
- vattenrening, vårt dricksvatten och avlopp
- tungmetaller och miljögifter
- produkters livscykel och återvinning

Arbetsätt

Vi använder eget material samt det webbaserade Din kemi som läromedel

laborationer med laborationsrapporter

Katederundervisning

10.1.8 Hälsokunskap

Årskurs 7

Innehåll:

Fysiskt, psykiskt och socialt välmående

- vad är hälsa
- hälsa och medier
- sömn och rekreation
- hygien och egenvård
- ergonomi i vardagen

Uppväxt och utveckling

- vänskap och tillit
- känslor och relationer

Hållbar livsstil

- beroende: tobaksprodukter och spel, lagstiftning

Arbetsätt

- teorigenomgångar
- diskussioner och praktiska övningar
- enskilt arbete, pararbete och grupparbete
- individuella skriftliga arbeten
- bilder, filmer och demonstrationer

Årskurs 8

Innehåll:

Fysiskt, psykiskt och socialt välmående

- kost och näringsrekommendationer
- infektionssjukdomar
- folksjukdomar
- förebyggande av sjukdomar

Uppväxt och utveckling

- puberteten ur ett fysiologiskt och psykologiskt perspektiv
- könsorganens anatomi (i samarbete med biologi)
- sexualitet och sexuell hälsa
- HBTQIA
- personlig integritet, respekt och samtycke
- preventivmedel och könssjukdomar
- sexualbrott, sexuella rättigheter
- porr
- graviditet
- abort, ofrivillig barnlöshet

Hållbar livsstil

- hälsoaspekter i media och hälsotrender
- beroende: alkohol och droger, lagstiftning

Arbetsätt

- teorigenomgångar
- diskussioner och praktiska övningar

- enskilt arbete, pararbete och grupparbete
- individuella skriftliga arbeten
- bilder, filmer och demonstrationer

Årskurs 9

Innehåll:

Fysiskt, psykiskt och socialt välmående

- kroppens rörlighet; skelett och muskulatur (i samarbete med biologi)
- stress
- motion och träning
- ergonomi i vardagen
- psykiska störningar

Hållbar livsstil

- säkerhet i nödsituationer och första hjälpen
- egenvård och skador
- mental träning och positiv psykologi

Arbetsätt

- teorigenomgångar
- diskussioner och praktiska övningar
- enskilt arbete, pararbete och grupparbete
- individuella skriftliga arbeten
- bilder, filmer och demonstrationer
- besök till motionsanläggning

10.1.9 Religion- och livsåskådningskunskap

Årskurs 7

Innehåll

Människors tro och traditioner

- Forskning
- Riter och myter i olika kulturer
- Manligt och kvinnligt genom religionshistorien
- Tankar i en ateistisk världssyn

Grekisk mytologi och de första tänkarna, Fornnordisk mytologi

- Religionens påverkan på det dåtida samhället
- Myter
- Spår av tron och kulturen i dag

Judendomen

- Historia, utveckling och inom religiösa riktningar
- Riter och traditioner, det judiska samhället
- Begrepp och symboler

Etik

- svåra frågor i livet i livet och samhället
- Konsekvenser av val

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, Klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, redovisningar för varandra, bilder, modeller, filmer

Årskurs 8

Innehåll

Medmänsklighet och hjälp till utveckling

- Varför är fattiga länder ännu fattiga?
- Barnarbete i världen
- Skolsystem och samhällsutveckling (med focus på Indien)
- Hur hjälper stater och kyrkor områden i kris.

Hinduism

- Historia, utveckling och inom religiösa rörelser
- Riter och traditioner samt religionen påverkan i samhället
- Begrepp och symboler

Buddhism

- Historia, utveckling och inom religiösa rörelser
- Riter och traditioner samt det buddhistiska samhället
- Begrepp och symboler

Etik

- Ansvar
- Frihet

Kristendomen

- Religionens tidiga historia
- Inriktningar; Katolska kyrkan, Ortodoxa kyrkan, Protestantiska kyrkor

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, Klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer

Årskurs 9

Innehåll

Islam

- Historia, utveckling och inom religiösa rörelser
- Riter och traditioner samt religionens påverkan på samhället
- Begrepp och symboler

Nya religiösa rörelser

- Ursprung, utövning, mening
- Sektens särdrag och påverkan på individen
- Religions synkretism
- Religiösa trender och privat tro

Religionskritik och sekularisering

- Historisk utveckling
- Vetenskap - religion, går det att kombinera?
- Hur skiljer sig tankarna i världen?

Etik

- Att söka mening
- Dygd, normer och mål
- Identitet

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, Klassdiskussionen, diskussions- och argumentationsövningar, individuellt arbete, projekt, redovisningar för klass, bilder, modeller, filmer

10.1.10 Historia

I årskurs 7-9 fokuserar vi i första hand på tiden från och med den franska revolutionen till nutid.

Årskurs 7

Innehåll

Eleven utvecklar kunskap om den europeiska demokratin och dess utveckling.

Franska revolutionen och Napoleontiden:

- Franska revolutionen och det galna året 1848
- Napoleontiden i Europa
- 1808–1809 års krig

Från ståndssamhälle till industrialism:

- Ståndssamhället och konsekvenserna av dess uppbyggnad
- Den industriella revolutionen
- Demokratins framväxt
- Emigrationen från Europa till

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, grupparbeten, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer och kartor

Årskurs 8

Innehåll

Nationalism och imperialism:

Eleven granskar olika samhällsidéer, deras innebörd och följder samt hur människor har kunnat påverka samhället under olika tider.

- Nationalismen
- Finland och Åland under den ryska tiden
- Imperialism och rasism

Första världskriget:

Eleven utvecklar kunskaper om bakgrunden till framväxande konflikter som orsakat samhällsliga förändringar, ex Finlands självständighet.

- Orsaker
- Omfattning
- Freden och dess följder

Finlands självständighet och inbördeskrig:

- Rysslands revolutioner och sönderfall
- Inbördeskrigets orsaker
- Kriget och brott mot mänskliga rättigheter
- Sociala och politiska följder
- Det självständiga Finland

Mellankrigstid och diktaturer:

Eleven utvecklar kunskaper om hur den ekonomiska utveckling under 20- och 30-talet lade grunden för mellankrigstidens diktaturer. Även kunskaper om diktaturernas följder för invånarna och utsatta grupper utvecklas.

- Depression
- Diktaturerna med fokus på Sovjetunionen, Tyskland, Italien
- Nazism och koncentrationsläger
- Kommunism och Gulag
- Fascism och militarism
- Lapporörelsen

Andra världskriget

Eleven utvecklar kunskaper om och fördjupar sig i andra världskrigets förlopp med fokus på konsekvenser för olika människor samt brott mot mänskliga rättigheter med koppling till arbetet med mänskliga rättigheter idag.

- Orsaker och upptakten
- Krigets förlopp i Europa och världen
- Civilbefolkningen och flyktingar under kriget
- Förintelsen och brott mot mänskliga rättigheter
- Den allierade segern, terrorbombningar och atombombarna samt dess följder
- Freden och dess följder

Finland under andra världskriget

- Orsak, förlopp, fred och dess följder under vinterkriget och fortsättningskriget
- Lapplandskriget
- Finländarna i krigets tid, civilbefolkningen och flyktingar
- Åland under andra världskriget

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, grupparbeten, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer och kartor

Årskurs 9

Innehåll

Från Kalla kriget till idag

Eleven utvecklar kunskaper om och fördjupar sig i konflikter under Kalla kriget samt vardagslivet för människor under perioden. Eleven får kunskap om olika samhällsstrukturer och hur dessa har utvecklats till dagens samhälle.

- Kalla kriget och konflikter
- Vardagsliv och nöjen
- Finlands utveckling och förändring
- Sovjets sönderfall
- Finland och Åland från 1950-talet till idag

Koloniernas frigörelse och utveckling

Eleven utvecklar kunskaper om utvecklingsländernas historia, hur nya konflikter uppstår i världen och hur de löses.

- De före detta kolonierna
- Frihet men inte välstånd
- Terrorism
- Krig
- Den arabiska våren

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, grupparbeten, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer och kartor.

[10.1.11 Samhällskunskap](#)

Årskurs 7

Innehåll

Finlands styrelseskick
Medborgerliga rättigheter och skyldigheter
Mänskliga rättigheter
Minoriteter och samhällsgrupper

Årskurs 8

Innehåll

Informationssamhället

Eleven vidareutvecklar sitt källkritiska tänkande och förståelse för media som påverkare. Eleven ska utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

Medias roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer

Digitaliseringen i samhället

Lag och rätt

Eleven fördjupar sin förståelse för rättsväsendet

Medborgerliga rättigheter och skyldigheter - medborgartrygghet: rättssystem och säkerhetspolitik

Årskurs 9

Innehåll

Familjen och närsamhället

- familjelivets regler

- social hållbarhet

- aktörer och föreningar i lokalsamhället

- Ålands självstyrelse och samhällsstruktur

Ett demokratiskt samhälle

Politiska ideologier och opinionsbildning

Europeiska unionen och andra internationella samarbeten

Ekonomi och konsumtion

den privata ekonomin

offentlig ekonomi och välfärdssamhället grunderna i nationalekonomi

den globala ekonomin - arbetsmarknad

[10.1.12 Musik](#)

Årskurs 7

Innehåll

Musiklära och instrumentkännedom

Instrumentkännedom, olika orkestrar och deras instrument.

Notation och musikbegrepp.

Arbetsätt

Övningar med bl.a. Boom whackers och olika digitala hjälpmedel. Vi jobbar med och i en digital musikbok.

Årskurs 8

Innehåll

Musicerande och musikskapande

Instrument- och bandspel

Ljudmiljöer

Arbetsätt

Egen komposition med hjälp av digitala medel, upphovsrätt etc. Vi jobbar med och i en digital musikbok.

Årskurs 9

Innehåll

Musik i samhället

Musikhistoria från urbefolkningens musik till modern musik; musik som konststart i olika kulturer, folkdans och sång. Vi jobbar med och i en digital musikbok.

10.1.13 Bildkonst

Årskurs 7, 8, 9

Eleverna lär sig de grundläggande nyckelfärdigheterna i konst och design. De lär sig grunderna i teckning och lär sig sedan hur man använder olika tekniker för att förbättra sitt arbete, inklusive skiss, linje arbete, ton, skuggning och färganvändning i Art.

- De kommer att arbeta i en mängd olika media, till exempel penna, färgade pennor, färg, pastell och kol, när de experimenterar med dessa tekniker.
- Eleverna kommer att titta på berömda konstverk som förklarar och belysa de olika färdigheter som barnen lär sig. Eleverna kommer också att ta reda på historien bakom konstnären och deras målningar.

Inom följande projekt kommer vi att syfta till att ta itu med studiepunkterna från läroplanen för Åland

Serietidnings- och animationsprojekt

- Studenterna kommer att titta på och lära sig historien bakom Comic Book Art and Animation.
- De kommer att titta på utvecklingen av Animation från Disney / Pixar och hur den kan jämföras med Pop Art kultur och konst.
- Studenterna kommer också att titta på länkarna mellan animering, serietidningskonst och film.
- Med hjälp av den erfarenhet de har lärt sig kommer eleverna att skapa sina egna serietidningar, serietidningar och skapa egna animationer.
 - Detta kommer att startas med teckning, planering och storyboarding och därefter livas det med olika IKT-program.

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teknik,teckning,måleri,grafik och collage.

Material kännedom/användning.

Planering,process och reflektion.

Färglära.

Perspektiv.

Animerad film,grafisk design.

Samhället:

Visuell kommunikation.

Reklam.

Konsthistoria:

1940-nutiden

Konstverk som utgångs punkt.

De åtta kompetenserna (Åländska Läroplanen)

A,B,D

Graffitikonst och populärkultur

- Eleverna lär sig och utforskar ursprunget och utvecklingen av Graffiti Art.
- De lär sig hur Graffiti Art har blivit till sin egen konstform och hur det påverkar dagens populärkultur.
- Studenterna kommer att titta på Banksy, och hur hans arbete har blivit ett viktigt sätt att kommunicera ett meddelande och föra konst till folket.
- De kommer att diskutera, "Är Graffiti, konst eller bara en hot på väggen?"
- Eleverna lär sig konsten att klippa, maskera, stencilera och hur man gör applicera den på olika ytor och medier.
 - De kommer att titta på dagens kultur och trender och skapa sitt eget arbete.

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Grafik,teckning,måleri och teknik.

Material användning.

Planering, process och reflektion.

Perspektiv.

Grafisk design.

Samhället:

visuell kommunikation.

Arkitektur.

Konsthistoria

70 talet tills nu.

Konstverk som utgångspunkt.

De åtta kompetenserna (Åländska Läroplanen)

”Jag”

- Eleverna utforskar sin personliga identitet som utgångspunkt.
- De skapar bilder som speglar deras idéer om sig själva och arbetar från båda observation och fantasi.
- De kommer att utveckla färdigheter (De har lärt sig inte under föregående termin) i användning av traditionella material och processer och har möjlighet att experimentera med digitala medier
- De lär sig om konstnärernas idéer, metoder och tillvägagångssätt som har gjort bilder av sig själva och andra
- Allmänna observationsstudier / porträtt
 - Betoning på målning och digitala medier

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Tekning, måleri, kollage och 3D.

Material kännedom/användning.

Planering och process.

Kompositionslära.

Foto, digital bildhandling.

Samhället:

Visuell kommunikation.

Medieanalys.

Konsthistoria:

Konststiller 1800-nu

De åtta kompetenserna (Åländska Läroplanen)

Världens konst.

- Eleverna lära sig om konstens ”värld” och några av de olika stiler från andra länder
- Tribal konst, sydamerikanska traditioner i konst former, Japan.
- De skapar arbete i 2 dimension och 3 dimension. observation och fantasi.
- De kommer att utveckla och har möjlighet att experimentera med gips, kartong och collage

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teckning,måleri,kollage,3D.

Material kännedom/användning.

Kompositionslära.

Samhället:

Visuell kommunikation.

Konsthistoria:

Konststiller 1800-nu.

Samtids konst på Åland.

De åtta kompetenserna (Åländska Läroplanen)

Kubism och Abstrakt konst formen.

- Eleverna kommer att utforska välbekanta objekt från olika synvinklar som utgångspunkt för sitt arbete, utveckla sina idéer och välja de mer abstrakta egenskaperna hos föremål att använda som grund för ett konstverk.

- Eleverna kommer att studera bakgrunden och influenser från kubistisk konst, samt utforska de mönster, former och markeringar som ofta ses i kubistisk stil.

Vi kommer att undersöka de mer abstrakta konstformerna med färg och form för att påverka våra sinnen.

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teknik,måleri,3D

Färglära

Samhället

Bildanalys

Arkitektur

Konsthistoria

Konst 1800-nu

Samtids konst på Åland

Hållbarhet:

Återvinningskonst

De åtta kompetenserna (Åländska Läroplanen)

Design och Grafik.

I detta projekt kommer studenter att utforska designprocessen. De kommer att arbeta själv och i grupper och genomföra hela designprocessen från kort till slutresultat.

Eleverna lär sig, skapar och utvecklar professionella designkampanjer, logotyper och reklam

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teckning,grafik,kollage

Planering,process,reflektion

Foto,grafisk design,digital bildhandling

Samhället

visuell kommunikation

Medieanalys/reklam

De åtta kompetenserna (Åländska Läroplanen)

Landskap och Stilleben

I denna del av konstkursen tar eleverna historiska konstverk som utgångspunkt för sina egna studier. Vi fokuserar på verk från 1800 till idag. I årskurs 9 förväntas eleverna ta ett större ansvar för att utveckla sina färdigheter genom att experimentera.

Bildframställning :

Planering ,process ,tekniker

Material kännedom och användning

Bildkonst i samhället :

Visuell kommunikation

Konsthistoria och kultur :

Konststilar från 1800-nu

Konstverk som utgångspunkt i bildskapandet.

10.1.14 Textilslöjd

Årskurs 7

Innehåll

- Klädsömnad med trikåsöm
- Återbruk
- Schablontryck
- Vinyltryck
- Maskinbroderi
- Materiallära
- Produktplanering
- Dokumentering, utvärdering
- Följa arbetsbeskrivning

Arbetsätt

- Praktiskt arbete

- Föreläsning
- Problemlösande diskussioner

Årskurs 8

Innehåll

- Broderi
- Underhåll och reparationer av textilier
- Textilindustrin som ett social- och miljöproblem
- Produktplanering
- Dokumentering, utvärdering
- Följa arbetsbeskrivning

Arbetsätt

- Praktiskt arbete
- Föreläsning
- Problemlösande diskussioner

Årskurs 9

Innehåll

Undervisningen i åk 9 utgår från elevens eget intresse och förmåga och de kan därför välja mellan:

- Inredningstextilier eller
- Klädsömnad

Beroende på vad eleven väljer för arbete kommer de att använda sig av följande specialtekniker:

- Maskinbroderi
- Schablontryck
- Vinyltryck

- Färgning
- Garntekniker

Oberoende av valt arbetsområde kommer alla elever att arbeta med:

- Produktplanering
- Dokumentering, utvärdering
- Följa arbetsbeskrivning

Arbetsätt

- Praktiskt arbete
- Föreläsning
- Problemlösande diskussioner

10.1.15 Trä- och metallslöjd

Årskurs 7

Innehåll

Träslöjd

Verktyg

- Handverktyg
- Borrmaskin
- Lövsåg
- Sticksåg, slipmaskin
- Skyddsmetoder - skyddsglasögon, skyddsmask, handskar, arbetskläder

Planering

- Grundprinciperna i ritningsläsning, linjetyper, linjegrovlekar, skalor och vyer
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- De vanligaste träslagen i slöjden
- Skruvar spikar, pluggar, chipsar
- Återvinning av material

Konstruktionsutbildning

- Olika typ förbindelse - spik, skruv, tapp, lim, plugg

Produkt

- Hyllor, lådor, små skåp, etc.
- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Ytbehandling

- Lack, färg, olja, dekorerings av föremål etc.

Metallslöjd

Verktyg

- Handverktyg
- Borrmaskin
- Personliga skyddsmetoder

Planering

- Grundprinciperna i ritningsläsning, linjetyper, linjegrovlekar, skalor och vyer
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- De vanligaste metaller i slöjden
- Bultar, muttrar, nitar, maskinskrivar

- Metallmaterialer
- Metallernas egenskaper
- Återvinning av material
- Miljötänkt i produktplanering

Konstruktionsutbildning

- Hantverksmässig metallbearbetning
- Hopfogningsmetoder

Produkt

- Saker av tråd och plåt, tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Ytbehandling

- Värmebehandling, oxidering, lackering, målning

Undervisningsmetoder

- Teorigenomgångar, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, projektarbeten, grupparbeten, bilder, filmklipp, demonstrationer, problembaserad undervisning, självständigt arbete, modeller och skisser.

Årskurs 8

Innehåll

Träslöjd

Verktyg

- Handverktyg, sticksåg, träsvarv, CNC fräs bormaskin, pelarbormaskin,
- Chipsfräs -arbetsmetoder
- Personliga skyddsmetoder - skyddsglasögon, skyddsmask, handskar, arbetskläder

Planering

- Planering med mått och skala, digitalt och analogt

- Användning av teknisk ritning
- Dokumentering av uppgifter
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen

Materialutbildning

- Att bearbeta, kombinera och behandla material samt kreativt använda olika traditionella och nya material och framställningstekniker.
- Miljötänkt i produktplanering
- Återvinning av material

Konstruktionsutbildning

- Olika typ förbindelse

Produkt

- Mekanismer av trä
- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål
- CNC-fräst bruksföremål

Ytbehandling

- Ytbränning
- Påläggstekniker
- Lackering
- Målning
- Oljebehandling

Metall

Verktyg

- Handverktyg
- Borrmaskin - pelarborrmaskin, säkerhet
- Personliga skyddsmetoder

- Svets
- Vinkelslip
- Personliga sydsmetoder

Planering

- Användning av teknisk ritning
- Självvärdering
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- Metaller i slöjden, legerade metaller, gjutmetaller
- Bultar, muttrar, nitar, maskinskrivar
- Metallmaterialer - tråd, plåt profilmaterialer
- Metallernas egenskaper
- Återvinning av material
- Miljötänkt i produktplanering

Konstruktionsutbildning

- Svetsning, lödning, nitning etc

Produkt

- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Utbehandling

- Värme
- Lack
- Färg

Undervisningsmetoder

- Teorigenomgångar, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, projektarbeten, grupparbeten, bilder, filmklipp, demonstrationer, problembaserad undervisning, självständigt arbete, modeller och skisser.

Årskurs 9

Innehåll

Trä

Verktyg

- Handverktyg, sticksåg, träsvav, CNC fräs, bormaskin, pelarbormaskin, chipsfräs
- Handöverfräs
- Personliga sydsmetoder

Planering

- Planering med mått och skala, digitalt och analogt
- Användning av teknisk ritning
- Självvärdering
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen

Materialutbildning

- Att bearbeta, kombinera och behandla material samt kreativt använda olika traditionella och nya material och framställningstekniker.

Konstruktionsutbildning

- Olika typ förbindelse - spik, skruv, tapp, lim, plugg, chips

Produkt

- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Ytbehandling

- Ytbränning

- Påläggstekniker
- Lackering
- Målning
- Oljebehandling

Metall

Verktyg

- Handverktyg
- Borrmaskin - pelarborrmaskin, säkerhet
- Metallsvarv
- Svets – Mig-MAG, pinsvets, gassvets, punktsvets-arbetsmetoder, säkerhet.
- Personliga sydsmetoder - skyddsglasögon, skyddsmask, handskar, arbetskläder

Planering

- Användning av teknisk ritning
- Självvärdering
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- Metaller i slöjden, legerade metaller, gjutmetaller
- Bultar, muttrar, nitar, maskinskrivar
- Metallmaterialer - tråd, plåt profilmaterial
- Metallernas egenskaper
- Återvinning av material
- Miljötänkt i produktplanering

Konstruktionsutbildning

- Svetsning, lödning, nitning osv

Produkt

- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Utbehandling

- Värme
- Lack
- Färg
- Kemisk behandling

Undervisningsmetoder

- Teorigenomgångar, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, projektarbeten, grupparbeten, bilder, filmklipp, demonstrationer, problembaserad undervisning, självständigt arbete, modeller och skisser.

10.1.16 Idrott

Syfte: Att skapa en livslång positiv inställning till rörelse och ett intresse för idrott. Undervisningen ska ge möjlighet att utveckla sin motorik, balans och rörlighetsförmåga. Eleven ska få utveckla kunskap och färdigheter för olika slags motionsformer.

Förklaring av sk. rullande 1-3 schema:

- Vissa delmoment genomförs enligt ett rullande schema. Ett och samma delmoment gäller då alla årskurser.
- Delmomenten roterar i treårsintervaller.

Årskurs 7

Innehåll

Rörelse och idrott

- olika grenar och övningar inom redskapsgymnastik
- matta, trampett, plint, bock, ringar, bom, räck enligt rullande schema
- rörelse och improvisationsövningar till musik samt traditionell dans
- pardans, gruppdans och solodans enligt rullande schema och trender
- teknikträning i löpning, stafett, längdhopp och kula
- orientering med karta
- orienteringsteori, stjärnorientering, lätta orienteringsbanor med få kontroller
- grundläggande racket- och bollteknik samt spelövningar
- längdsimning, vattenspel och grunderna i livräddning
- 200 m test, vattenvaneövningar, grundläggande teknik i bröstsim, ryggsim och crawl
- funktionell styrketräning med egna kroppen som belastning, cirkelträning

- uthållighetsträning via lekar, löpning och olika spel
- teknikträning på skidor och skridskor

Socialt, psykiskt och fysiskt välbefinnande

- uppvärmning och rörlighet
- sambandet mellan träning, hälsa och välmående
- klädsel, utrustning och hygien
- trygghet och säkerhet inom olika grenar

Arbetsätt

- Teorigenomgångar
- Demonstrationer, filmklipp
- Praktiska övningar
 - Individuellt
 - I par
 - I grupp
- Lekar

Årskurs 8

Innehåll

Rörelse och idrott

- olika grenar och övningar inom redskapsgymnastik
- rörelse och improvisationsövningar till musik samt traditionell dans
- teknikträning i löpning, stafett, höjdhopp och diskus
 - orientering med karta
 - orienteringsbanor med stigande svårighet
- racket- och bollteknik samt spelövningar med stegrande svårighet
 - längdsimning, vattenspel och grunderna i livräddning
 - vattengymnastik, repetition av simsätt, dykövningar
 - funktionell styrketräning
 - utvidgade styrkeövningar, cirkelträning, parövningar
- uthållighetsträning via lekar, löpning och olika spel
- via lekar, löpning och olika spel
 - utvidgad teknikträning på skidor och skridskor

Socialt, psykiskt och fysiskt välbefinnande

- uppvärmning och rörlighet
- sambandet mellan träning, hälsa och välmående
- klädsel, utrustning och hygien

- trygghet och säkerhet inom olika grenar

Arbetsätt

- Teorigenomgångar
- Demonstrationer, filmklipp
- Praktiska övningar
 - Individuellt
 - I par
 - I grupp
- Lekar

Årskurs 9

Innehåll

Rörelse och idrott

- olika grenar och övningar inom redskapsgymnastik
- rörelse och improvisationsövningar till musik samt traditionell dans
- teknikträning i löpning, stafett, tresteg och spjut
 - orientering med karta och kompass
 - svårare orienteringsbana
- racket- och bollteknik samt spelövningar med stegrande svårighetsgrad
 - längdsimning, vattenspel och grunderna i livräddning
 - konditionssimning, livräddningstest, utveckling av simsätt
 - funktionell styrketräning
 - cirkelträning, träning i gym med maskiner
- uthållighetsträning via lekar, löpning och olika spel
- utvidgad teknikträning på skidor och skridskor

Socialt, psykiskt och fysiskt välbefinnande

- uppvärmning och rörlighet
- sambandet mellan träning, hälsa och välmående
- klädsel, utrustning och hygien
- trygghet och säkerhet inom olika grenar

Arbetsätt

- Teorigenomgångar
- Demonstrationer, filmklipp
- Praktiska övningar
 - Individuellt
 - I par

- I grupp
- Lekar

10.1.17 Hem- och konsumentkunskap

Genomgående innehåll i alla årskurser:

- recept och instruktioner
- tidsdisponering
- livsmedelshygien och kökshygien
- säker användning av redskap och teknisk utrustning
- livsmedelskunskap och näringslära genom praktiska övningar
- sopsortering
- vardagsekonomi och hushållsekonomi genom praktiska övningar
- socialt samspel och arbete i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv
- rengöring samt olika rutiner och metoder för detta
- källor för konsumentinformation

Läromedel: Interskol, Hem- och konsumentkunskap. Sjöblom/Hjalmarsson

Årskurs 7

Innehåll

Grunder i matlagning och bakning

Sopsortering och matsvinnet i hushållet

Tvätt och praktiska övningar

Miljömedvetenhet och miljömärkning

Arbetsätt: Teorigenomgångar, individuellt arbete, praktiska grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete.

Årskurs 8

Innehåll

Matkunskap, matkultur och seder som en del av identiteten

Åländska mattraditioner

Planera, tillreda och pröva måltider samt olika måltidssituationer

Måltidens centrala roll för gemenskap och välbefinnande

Dukning, servering, vett & etikett

Praktisk rengöring av hemmet

Arbetsätt: Teorigenomgångar, individuellt arbete, praktiska grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete.

Årskurs 9

Innehåll

Hemmets festligheter, högtider och seder

Näringsrekommendationer genom praktiska övningar

Internationella och nationella mattraditioner

Rättigheter och skyldigheter som konsument

Arbetsätt: Teorigenomgångar, individuellt arbete, praktiska grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete.

10.1.18 Engelska

Årskurs 7

Innehåll

Texter och ordområden

Unit 1 **Tema:** Vem är jag (skolan, hemkunskap, vänskap)

Texter: Dialoger, faktatexter, intervjuer
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1

Unit 2 **Tema:** Intressen (mitt rum, sport, hushållssysslor)
Texter: Dialoger, faktatexter, intervjuer
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1

Unit 3 **Tema:** Finland (fakta, Helsingfors, musik, Mumin)
Texter: Dialoger, faktatexter, intervjuer
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1

Unit 4 **Tema:** Norden (Stockholm, Tallinn, Island, djur, mat)
Texter: Dialoger, faktatexter, intervjuer
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1

Övriga områden:

- Writing - bl.a. berättande text
Lärandemål: 4.1
- Talking - Intervjuer, diskussioner
Lärandemål: 2.1, 2.2

Grammatik (6.1)

- Vidareutveckla kunskap från tidigare stadier:
 - substantiv i plural, främst oregelbundna
 - pronomen: personliga, possessiva, relativa och demonstrativa
 - obestämmd och bestämd artikel
 - Presens
 - Preteritum
 - Perfekt
 - Pluskvamperfekt
 - Vanliga oregelbundna verb i samband med preteritum

Arbetsätt

- Intervjuer och diskussioner samt fria och styrda samtalsövningar
- Strategier för och övning i läs- och hörförståelse
- Dramatisering
- Översättning
- Spel
- Film eller filmklipp
- Ämnesövergripande arbete, t.ex. genom temadagar eller kring aktuella händelser.
- Eftersträva internationellt samarbete
- Främja regelbunden rörelse

Läromedel

Schildts & Söderströms, Vanttinen Heidi, Lindén Elisabeth, Top Ten 1

Årskurs 8

Innehåll

Texter och ordområden

- UNIT 1** **Tema:** London
Texter: dialog, faktatext, personporträtt
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1
- UNIT 2:** **Tema:** England och brittisk kultur
Texter: personporträtt, faktatext, dialog
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1
- UNIT 3:** **Tema:** Irland: fakta, irländsk kultur och historia
Texter: faktatexter, folksagor, personporträtt
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1
- Unit 4:** **Tema:** Skottland; fakta, skotsk kultur och historia
Texter: faktatexter, dialoger
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1

Övriga områden:

- Literature - Reading and writing
Texter: Skönlitteratur
Lärandemål: 3.1, 3.2, 4.1
- Writing - bl.a. faktabaserad text
Lärandemål: 4.1
- Talking - Intervjuer, diskussioner, muntligt anförande i grupp
Lärandemål: 2.1, 2.2

Grammatik (6.1)

- Pronomen: reflexiva, determinativa, indefinita och reciproka
- Oregelbundna verb
- Vidareutveckla kunskap från tidigare stadier:
 - Adjektiv och adverb
 - Genitiv
 - Svenskans "det"
 - Progressiv form
 - Ing-formen efter preposition
 - Bestämd och obestämd artikel
 - Nationalitetsord
 - Repetition av alla tidsformer

Arbetsätt

- Intervjuer och diskussioner samt fria och styrda samtalsövningar
- Muntlig presentation i par/grupp
- Läs- och hörförståelseövningar
- Dramatisering

- Spel
- Översättning
- Film eller filmklipp
- Musik
- Ämnesövergripande arbete, t.ex. genom temadagar eller kring aktuella händelser.
- Främja regelbunden rörelse

Läromedel

Elisabeth Lindén, Heidi Rouhiainen

Top Ten 2

Årskurs 9

Innehåll

Texter och ordområden

- UNIT 1** **Tema:** USA - kultur och historia
Texter: Faktatexter
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1
- UNIT 2** **Tema:** Australien och Nya Zealand
Texter: Faktatexter
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1
- UNIT 3** **Tema: Commonwealth, India**
Texter: Faktatexter
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1
- UNIT 4** **Tema: Internationellt samarbete och miljöfrågor**
Texter: Dialog (fakta), intervju
Lärandemål: 1.1, 1.2, 2,3, 2,4, 3.1, 3.2, 4.2, 5.2, 6.1

Övriga områden:

- Engelskan i världen
Lärandemål: 5.1
- Writing, argumenterande uppsats
Lärandemål: 4.1
- Talking - Intervjuer, diskussioner, muntlig presentation enskilt
Lärandemål: 2.1, 2.2

Grammatik (6.1)

- Ordföljd
- Passiv
- Modala hjälpverb
- Villkorssatser och konditionalis
- Verb som kräver -ing-form

- Genitiv
- Artikel vid egennamn
- Vidareutveckla kunskap från tidigare stadier:
 - Tidsprepositioner och tidsuttryck
 - Futurum

Arbetsätt

- Arbete i par eller grupp, t.ex. intervjuer och diskussioner samt fria och styrda samtalsövningar
- Muntlig presentation enskilt
- Läs- och hörförståelseövningar
- Dramatisering
- Översättning
- Spel
- Film eller filmklipp
- Ämnesövergripande arbete, t.ex. genom temadagar eller kring aktuella händelser.
- Främja regelbunden rörelse

Läromedel

Elisabeth Lindén, Heidi Rouhiainen

Top Ten 3

10.1.19 Elevhandledning

Utöver schemalagd undervisning i elevhandledning så handleder även alla ämneslärare eleverna i hur de på bästa sätt tar till sig undervisningen i olika läroämnen så att eleverna får känna att de kan lyckas med sin skolgång.

Årskurs 7

- Hur är det att gå i högstadiet
- Självkänedom
- Motivation
- Inlärningsstilar
- Hur fungerar minnet
- Orka plugga – träna minnet
- Minnestekniker
- Studieteknik
- Hur läsa faktatexter
- Anteckningsteknik

- Samarbetsövningar
- Vitsord och målsättningar inför högstadieåren

Individuella handledningssamtal om skoltrivsel, studievanor och studieframgång om behov föreligger

Årskurs 8

- Multipla intelligenser
- Begåvningar och yrken
- Yrkesvalstest
- Yrkets historia
- Yrkesområden och branscher
- Arbete om ett yrke
- Bransch- och yrkespresentationer
- Studieteknik
- Göra ett CV
- Träna för arbetsintervju, social träning
- Samarbetsövningar
- Att ta ställning

Individuella handledningssamtal om studievanor, motivation och framtiden.

Årskurs 9

- Utbildningssystemet på Åland, i Finland och Sverige
- Antagningssystemet och poängberäkning
- Utbildningar på gymnasialstadiet
- Presentation om yrkesgymnasiet
- Presentation om Ålands folkhögskola
- Studiebesök till Ålands yrkesgymnasium
- Studiebesök till sjöfartsakademin, Vålj sjön
- Studiebesök till Ålands lyceum
- Utbildningsstigar och utbildningsområden
- Försöksansökan till gymnasiet

- Ansökan till utbildningar på gymnasialstadiet
- Kursval till Ålands lyceum och läroplaner inom yrkesutbildningen
- Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
- Arbetslagstiftningen för unga
- Inför Prao veckorna
- Utvärdering Prao veckorna
- Att söka sommarjobb
- Ungdomslotsen – presentation från Boost
- Uppdatera CV
- Fortsatt träning arbetsintervju
- Studieteknik inför gymnasiestudier
- Samarbetsövningar och diskussioner i helklass
- Att ta ställning
- Vardagsekonomi för studerande samt löner
- Framtidsutsikter och prognoser kring yrken

Handledningssamtal om ansökan till gymnasialstadiet under höstterminen.

Arbetsätt

Undervisning: Muntliga och skriftliga övningar enskilt och i grupp, inbjudna gäster och föreläsningar. Diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten och individuella skriftliga arbeten.

Utvärdering: Elevhandledningen bedöms i betyget med anteckningen Deltagit.

10.2 Stoff tillvalsämnen

Tillvalsämnen kan vara språk eller andra ämnen och ämneshelheter som skolan erbjuder. För varje tillvalsämne ska det göras upp en ämnesdel enligt samma struktur som de övriga läroämnena där syfte, centralt innehåll och mål samt kunskapskriterier ingår.

En vårdnadshavare till elev i åk 5-6 kan välja att eleven inte ska läsa valbart A2- språk. Eleven ska i sådana fall erbjudas möjlighet till undervisning i områden som eleven har behov av. Alternativet till undervisningen i A2-språk beskrivs i skolans arbetsplan och kan bedömas i betyget med deltagit.

I årskurserna 7–9 ska skolan erbjuda minst två främmande språk. Vilka språk som ingår i språkprogrammet fastställs i kommunens utbildningsstadga. Vid valet av språk och andra tillvalsämnen ska elev och vårdnadshavare erbjudas handledning och information. För att undervisning i tillvalsämnen ska kunna organiseras bör eleven endast byta eller hoppa av tillvalsämnen vid läsårsbyte. Vid vägande skäl kan undantag göras.

Gällande ämnet slöjd i årskurserna 7–9 ska eleven få undervisning i både teknisk slöjd och textilslöjd i både årskurs 7 och 8. Eleven ska därefter få möjlighet att välja en av slöjdformerna att fördjupa sig i under årskurs 9.

10.2.1 A2-finska

Årskurs 7

Innehåll

Repetition och fördjupning av genomgången stoff från lågstadiet

- Finsk kultur och den finsk-ugriska språkstammen
- Presentationer
- Länder, språk och nationaliteter
- Frågeorden
- Väder
- Tid
- E-post
- Familj
- Boende

Grammatik

- Personliga pronomen
- Vokalharmoni
- KPT-växling
- Genitiv
- Adjektiv
- Partitiv
- Lokalkasus
- Tidsuttryck
- Pluralböjning
- Verbböjning
- Imperativ
- Demonstrativa pronomen

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar, textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, friskrivning, brevväxling, webbaserat arbete, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 8

Innehåll

Samtal och presentationer, förstå anvisningar och råd, uttrycka känslor, beskriva och samtala om händelser samt uttrycka antal, mängder och priser

- Resor
- Mat och dryck samt fest
- Yrken
- Kläder
- Fordon

Grammatik

- Temaformerna
- Pronomenets böjning
- Ordningstal och datering
- Adjektiv
- Objekt
- Bisats
- Preteritum
- Passiv presens
- Postpositioner

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar, textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, friskrivning, brevväxling, webbaserat arbete, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 9

Innehåll

Ägande, vardagliga situationer, samtal och jämförelser samt olika tillstånd och förändringar

- Hobby
- Sjukdomar
- Bröllop
- Intervjuer
- Utbildning
- Jobb
- Butik

Grammatik

- Negativt preteritum
- Jakande och nekande perfekt
- Jakande och nekande pluskvamperfekt
- Konditionalis
- Possessivsuffix
- Essiv
- Translativ
- Komparation av adjektiv

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar (dialoger, texter, sånger), textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, projektarbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, uppsatser, friskrivning, webbaserat arbete, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

10.2.2 B1-tyska

Årskurs 7

Innehåll

Temaområden:

- På campingplatsen
- Skolan
- Fritiden
- Familjen och vännerna
- Yrken och egenskaper
- Djur
- Så bor vi, staden, riktningar
- Livsmedel och maträtter
- Kroppsdelar och sjukdomar

Grammatik:

- Frågeord
- Räkneord
- Personliga pronomen och possessiva pronomen
- Substantiv i grundform och objektsform (Ackusativ)
- Obestämda och bestämda artiklar
- Regelbundna och oregelbundna verb i presens (nutid)
- Olika slags adjektiv och adverb

Arbetsätt

Text- och övningsboken är grunden för utläringen.

- Dramatisering
- Sång och musik
- Individuellt arbete, par- och grupparbeten med olika projekt, t.ex. om tysk musik
- Skriftliga och muntliga övningar
- Läsa, lyssna, spela in och prata
- Korta dramatiseringar

- Appar och nätsidor för språkinläring

Årskurs 8

Innehåll

Temaområden

- Fritiden
- På resa
- Hemma
- Vännerna
- Sport och äventyr
- Tysk musik

Grammatik

- Repetition av den grammatik som finns i åk 7
- Svaga och starka verb i perfekt ("har gjort" - formen)
- Modala hjälpverb
- Substantiv i pluralis
- Substantiv i grundform, ackusativ och dativ
- Prepositioner med ackusativ och dativ
- Personliga och possessiva pronomen i grundform, ackusativ och dativ
- olika slags adjektiv och adverb

Arbetsätt

Text- och övningsboken är grunden för utläringen.

- Dramatisering
- Sång och musik
- Individuellt arbete, par- och grupparbete
- Skriftliga och muntliga övningar
- Läsa, lyssna, spela in och prata
- Appar och webbsidor för språkinläring

Årskurs 9

Innehåll

Temaområden

- Mat och måltider
- Ungdomstiden
- Mode och kläder
- Generation 2.0

- Drömmar och framtiden
- Realia om tyskspråkiga länder
- Tysklands historia
- Vår egen resa till ett tyskspråkigt land

Grammatik

- Verb som uttrycker det förflutna, nutiden och framtiden
- Skiljbara och icke-skiljbara verb
- Substantiv i grundform, ackusativ och dativ
- Personliga och possessiva pronomen likaså i alla kasus
- Relativa pronomen
- Bisatsinledande ord och bisatsers ordföljd

Arbetsätt

- Webbaserad ut- och inläring
- Muntliga övningar, lyssna och förstå, spela in och prata
- Skriftliga övningar, läsa och förstå, översätta, skapa egna texter
- Individuellt arbete, par- och grupparbete om Berlin
- Musik, film
- Göra mat och program till "tysk afton" med föräldrar och vänner
- Resa och lära i ett tyskspråkigt land
- Dokumentera resan med texter på svenska och tyska samt bilder

10.2.3 B1-spanska

Spanska

* = Lärandemål B1-språk numrerade 1-11

Årskurs 7

Innehåll

Texter och ordområden

- Hälsningsfraser och artighet (*L3, 4, 5, 7, 9)
- Presentation av sig själv: namn, ålder, språkkunskaper, var man bor och släktskap (L3, 5, 6, 7)
- Färger, klädesplagg och att köpa kläder (L3, 4, 5, 6, 7, 8)
- Klockan och veckodagar (L5, 8)
- Väder, årstider och månader (L5, 8)
- Fritidsaktiviteter (L3, 4, 5, 6, 8)
- Spansktalande länder i världen, spansk kultur och spanska högtider (L4, 6, 10)

Grammatik (L11)

- Personliga pronomen
- Obestämd och bestämd artikel
- Regelbundna -ar, -er och -ir verb
- De vanligaste oregelbundna verben i presens

- Adjektivets böjning
- Genitiv
- Demonstrativa pronomen
- Räkneord 0-1000

Arbetsätt

- Träning av uttal och intonation
- Förstå och producera texter med gradvis ökat ordförråd, fokus på dialogformat
- Fria och styrda muntliga övningar om vardagliga situationer
- Hörövningar (dialoger, texter, sånger)
- Översättning, skrivuppgifter
- Skapa dialoger och dramatisera (spela upp, spela in eller filma)
- Par- och grupparbete, projekt och presentationer (på franska om sig själv, på svenska om realia)
- Webbaserade övningar och spel för ordinlärning (t.ex. Quizlet, Kahoot)
- Titta på filmklipp och spanska filmer/serier
- Övningar som främjar regelbunden rörelse under lektionstid

* = Lärandemål B1-språk numrerade 1-11

Läromedel

Thalin, Östervald och Guirado Rojas *Qué bien 7*

Årskurs 8

Innehåll

Texter och ordområden:

- Fritidsaktiviteter och sport, tidsuttryck (*L3, 4, 5, 7, 9)
- Helgaktiviteter (L3, 4, 5, 6, 8)
- Väder, årstider, månader (L5, 8)
- Att beställa mat, drycker och mackor (L3, 4, 5, 6, 7, 8)
- Platser och vägbeskrivningar (L5, 8)
- Matvaror och recept, matvanor och att handla på marknad (L3, 4, 5, 6, 7, 8)
- Kroppsdelar och att tala om var man har ont samt handla på apotek (L5, 8)
- Fakta om Madrid, Sevilla och Peru

Grammatik

- Repetition av verben ser och estar
- Verb i futurum och diftong -ue
- Possessiva pronomen
- Frågeord och frågekonstruktioner
- Komparation av adjektiv

- Siffror 100-100 000
- Oregelbundna verben saber, ver
- Verb som kräver dativobjekt: doler, gustar, interesas, encantar
- Verben querer, poder, tener que
- Intro till regelbunden perfekt

Arbetsätt

- Träning av uttal och intonation
- Förstå och producera texter med gradvis ökat ordförråd, dialogformat samt berättande och faktatexter
- Fria och styrda muntliga övningar om vardagliga situationer
- Hörövningar (dialoger, texter, fakta, sånger)
- Översättning, längre skrivuppgifter
- Skapa dialoger och dramatisera (spela upp, spela in eller filma)
- Par- och grupparbete, projekt och presentationer
- Webbaserade övningar och spel för ordinläring (t.ex. Quizlet, Kahoot, glosor.eu, etc.)
- Titta på filmklipp och spanska filmer/serier
- Övningar som främjar regelbunden rörelse under lektionstid

Läromedel

Thalin, Östervald och Guirado Rojas *Qué bien 7/8*

Årskurs 9

Innehåll

Texter och ordområden:

- Fler fritidsaktiviteter och sport, tidsuttryck
- Transportmedel och färd sätt
- Reseblogg och nyhetsartiklar
- Kärlek och vänskap; diker
- Artister och låttexter
- Att uttrycka sin åsikt; artighetsfraser
- Vanor i vardagen
- Annons om en lägenhet, rum och möbler
- Att boka hotellrum
- Filmrecension
- Fakta Colombia, Ecuador, Mexico, Argentina och Bolivia

Grammatik

- Regelbunden och oregelbunden perfekt
- Reflexiva verb i presens

- Tidsuttryck och idiomatiska uttryck, uttryck med 'estar'
- Ordningstal 1-5
- Imperativ
- Muy/mucho
- Konjunktioner
- Självständiga indefinita pronomen
- Gerundium

Arbetsätt

- Fortsatt träning av uttal och intonation
- Förstå och producera texter med mer avancerat ordförråd, mer fokus på faktatexter
- Fria och styrda muntliga övningar om vardagliga situationer, diskussioner och debatter
- Hörövningar (dialoger, texter, sånger)
- Översättning, skrivuppgifter
- Skapa dialoger och dramatisera (spela upp, spela in eller filma)
- Par- och grupparbete, projekt och presentationer
- Webbaseade övningar och spel för ordinlärning (t.ex. Quizlet, Kahoot, Blooket, glosor.eu)
- Titta på filmklipp och spanska filmer/serier, material från UR Skola
- Övningar som främjar regelbunden rörelse under lektionstid (mingla, staffett, etc.)

Läromedel

Thalin, Östervald och Guirado Rojas *Qué bien 8 samt eget kompendium*

10.2.4 Tillval bildkonst

Läroämnets övergripande syfte

Visualisera, designa och skapa med händerna

“Hållbarhetskonst” och “Egen bildframställning”.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Arbetet kommer att vara individuellt, parvis, i grupper och som en hel klass ibland. Konstruktionerna kommer att vara både 2-dimensionel och 3-dimensionel för att visas i och runt i skolan. Vi använder idén “egen bildframställning” eftersom vi ska ta tid att planera processen både individuellt och i grupp.

Centralt innehåll

Vi använder material som lera, metalltråd, kartong, papier maché, foto och återvinningsmaterial för att skapa “hållbarhetskonst”. Vi kommer bort från det traditionella konceptet att använda en penna eller pensel för att utveckla konstverk.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen i bildkonst ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Bedöms med deltagit (D).

10.2.5 Tillval i textilslöjd

Läroämnets övergripande syfte

Undervisningen i tillval i textilslöjd ska syfta till att eleven vidareutvecklar sitt intresse för och kunskaper i olika tekniker inom ämnets. Eleven ska vidareutveckla förståelse för slöjdprocessen i sin helhet. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla idéer, överväga olika lösningar, se möjligheter och utvärdera resultat. Undervisningen ska bidra till att väcka elevens nyfikenhet att utforska och experimentera med olika material och att ta sig an utmaningar på ett kreativt och innovativt sätt. Eleven ska ges möjlighet att utgående från sina egna intressen, enskilt och tillsammans med andra, planera och framställa produkter som upplevs meningsfulla. Slöjdundervisningen ska inspirera eleven att sätta en personlig prägel på sina arbeten.

Riktlinjer och arbetsupplägg

I årskurserna 8-9 kan eleven välja tillvalsämnet textilslöjd. Undervisningens uppdrag att stärka och fördjupa elevens kunskaper och färdigheter som behövs för att planera, skapa nytt och uttrycka sig genom slöjd. Eleven ska utveckla kreativitet och problemlösningsförmåga.

Lärmiljöerna och arbetsredskapen ska vara trygga och mångsidiga och eleven ska få möjlighet att lära sig att använda olika material och att tillägna sig en ansvarsfull arbetsattityd. Vardagslivet, naturen, den byggda miljön och olika föremål observeras och utnyttjas för att planera och framställa slöjdprodukter. Eleven får inspiration till sitt eget skapande i slöjd och utvecklar förståelse för entreprenörskap genom till exempel kontakt med utomstående sakkunniga. Undervisningen tar fasta på de praktiska färdigheternas betydelse i vardagen och arbetslivet. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Praktiskt arbete, föreläsning, problemlösande diskussioner är metoder som används i undervisningen.

Centralt innehåll

Årskurs 8

Dekorera tyg och/eller befintliga plagg med hjälp av:

- Färgning
- Målning på tyg
- Textiltryck
- Broderi

Sy enklare produkter av det dekorerade tyget

Produktplanering

Årskurs 9

Dekorera tyg och/eller befintliga plagg med hjälp av:

- Färgning
 - Målning på tyg
 - Textiltryck
 - Broderi
- Sy enklare produkter av det dekorerade tyget
- Produktplanering

Mål

Undervisningen ska vara handledande och sporrande. Återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Det formativa arbetssättet ska vara en naturlig del av lärprocessen. Ämnet bedöms med deltagit (D).

10.2.6 Tillval trä och metallslöjd

Läroämnets övergripande syfte

Undervisningen i tillval i teknisk slöjd ska syfta till att eleven vidareutvecklar sitt intresse för och kunskaper i olika tekniker inom ämnets. Eleven ska vidareutveckla förståelse för slöjdprocessen i sin helhet. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla idéer, överväga olika lösningar, se möjligheter och utvärdera resultat. Undervisningen ska bidra till att väcka elevens nyfikenhet att utforska och experimentera med olika material och att ta sig an utmaningar på ett kreativt och innovativt sätt. Eleven ska ges möjlighet att utgående från sina egna intressen, enskilt och tillsammans med andra, planera och framställa produkter som upplevs meningsfulla. Slöjdundervisningen ska inspirera eleven att sätta en personlig prägel på sina arbeten.

Riktlinjer och arbetsupplägg

I årskurserna 8-9 kan eleven välja tillvalsämnet teknisk slöjd. Undervisningens uppdrag att stärka och fördjupa elevens kunskaper och färdigheter som behövs för att planera, skapa nytt och uttrycka sig genom slöjd. Eleven ska utveckla kreativitet och problemlösningsförmåga.

Lärmiljöerna och arbetsredskapen ska vara trygga och mångsidiga och eleven ska få möjlighet att lära sig att använda olika material och att tillägna sig en ansvarsfull arbetsattityd. Vardagslivet, naturen,

den byggda miljön och olika föremål observeras och utnyttjas för att planera och framställa slöjdprodukter. Eleven får inspiration till sitt eget skapande i slöjd och utvecklar förståelse för entreprenörskap genom till exempel kontakt med utomstående sakkunniga. Undervisningen tar fasta på de praktiska färdigheternas betydelse i vardagen och arbetslivet. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll

Lära grundprinciper i keramik, keramikens historia och olika arbetsmetoder.

Lära sig arbeta med glas – kapa, slipa och sätta ihop bilder av glas – Tiffany teknik – kopparfolieteknik.

Lära sig forma metall med hjälp av värme – järnsmidesarbete.

Lära konstruera olika typ mekanismer och maskiner

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

Undervisningen ska vara handledande och sporrande. Återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Det formativa arbetssättet ska vara en naturlig del av lärprocessen. Ämnet bedöms med deltagit (D).

10.2.7 Tillval rörelse och idrott

Läroämnets övergripande syfte

Eleverna ska få röra på sig och aktivera kroppen samt förstå värdet i att göra det.

Praktiska tillvalets syfte är att stöda elevens välbefinnande genom att utveckla den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Undervisningen i praktiskt tillval ska ge eleven positiva upplevelser, rörelseglädje och stöda en aktiv livsstil. Undervisningen ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt lyfta värdet av mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från elevens egna förutsättningar och förmågor.

Undervisningen ska skapa tillfällen för eleven att lära sig vikten av att respektera andra, att vara ansvarsfull, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Idrottsundervisningen ska ge eleven möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen.

Undervisningen i praktiskt tillval genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevens delaktighet. I undervisningen beaktas årtiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder på ett ändamålsenligt sätt.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen. Bedöms med deltagit (D).

10.2.8 Tillval engelska åk 8

Läroämnets övergripande syfte

Undervisningen i engelska ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften. Eleven ska utveckla kunskaper om engelskans utbredning och ställning. Språkundervisningen ska väcka elevens intresse och förståelse för värdet av den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen. Undervisningen ska stimulera elevens motivation att lära sig språk och förmedla nyttan av språkkunskaper.

I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Undervisningen ska sträva till att skapa lärandesituationer som upplevs autentiska och verklighetsförankrade.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Undervisningen i engelska ska utveckla elevens förståelse för vikten av språkkunskaper. Eleven ska uppmuntras att mångsidigt använda engelska för att kommunicera och söka information. Undervisningen ska ge eleven möjlighet att i en trygg miljö utveckla sitt självförtroende som språkutövare och att våga använda sina språkkunskaper.

Undervisningen ska sträva till att skapa lärandesituationer som upplevs relevanta och verklighetsförankrade. Kommunikativa övningar som utgår från vardagliga eller aktuella händelser ska användas i undervisningen.

Många elever använder i allt högre grad engelska på sin fritid och den kunskap som eleven inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Centralt innehåll

- Measurement

- People
- Sport and tv.
- Transport and History
- New York
- Natural disasters
- Civil Rights Movement
- Uppgifter i åk 8 har fokus på USA's historia och kultur.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen. Bedöms med deltagit (D).

10.2.9 Tillval svenska åk 9

Läroämnets övergripande syfte

Tillval svenska har som uppdrag att utveckla elevens språk-, text- och kommunikationsfärdigheter och att stöda elevens lärande om språk och litteratur. Syftet med undervisningen är att medvetandegöra eleven om sig själv som kommunikatör och språkanvändare. Eleven ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet, vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens. Eleven ska få möjlighet att ge uttryck för iakttagelser och företeelser samt verbalisera sina egna tankar.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Eleven utvecklar och breddar sin språkliga medvetenhet, sin textvärld och sin kulturella kompetens. Eleven ska få handledning i att anpassa sitt språkbruk till olika situationer och att uttrycka sig och kommunicera i varierande kontexter.

Undervisningen ska skapa en social miljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka och använda information. Digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt.

Centralt innehåll

Lässtrategier

Repetition av lässtrategierna och utveckla svaren.

Presentationsteknik

Hur håller man ett bra föredrag? Presentation, layout och kroppsspråk. Retorik och skriva tal.

Deckare

Läsa utdrag eller deckarnoveller. Läsa om deckares uppbyggnad och olika slags deckare.

Klassiker

Läsa och diskutera. Skriva en robinsonad.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen. Bedöms med deltagit (D).

10.2.10 Läs- och skrivstrategier

Läroämnets övergripande syfte

Syftet med ämnet Läs- och skrivstrategier är att öka elevernas läs- och skrivkompetens inom olika textgenrer. I första hand så att eleverna i högre grad kan tillägna sig de texter som läses och produceras i skolan, men också för att eleverna aktivt ska kunna delta i och påverka samhället både direkt och i framtiden. Att utveckla läs- och skrivförmågan förbereder även eleven inför senare skolstadier.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Läroämnet läs- och skrivstrategier läses en lektion i veckan av de elever som inte har valt att läsa något A-språk. Träningen i läskompetens utgår från läsförståelsestrategierna: Aktivera förförståelse, Ordförståelse, Att ställa och svara på frågor till texten, Att göra kopplingar och Att avgöra vad som är viktigt. Vid inläring av dessa strategier används modellering för att visa eleverna strategierna och för att hjälpa dem övervinna eventuella läshinder.

Vid arbete med skrivkompetensen används genrep pedagogik och cirkelmodellen för att undervisa eleverna om olika texttyper och hur de är uppbyggda varefter eleverna själva får producera text och öva sin skrivförmåga.

Då faktatexter är den texttyp som elever stöter på i störst utsträckning ska undervisningen i första hand utgå från olika faktatexter. Texterna ska till störst del vara sådana som eleverna möter i skolan och gärna tagna ur elevernas läroböcker. Genom samarbete med ämneslärarna kan undervisningen utgå från de texter som för tillfället är aktuella.

Centralt innehåll åk 7-9

Under höstterminen fokuseras det mer på skrivande och under vårterminen mer på läsning.

HÖSTTERMIN

Skrivregler

Under alla moment läggs stor vikt vid att de grundläggande skrivreglerna följs.

Instruerande text

Terminen inleds med undervisning om och producerande av instruerande texter. Att producera egna instruerade texter ökar förståelsen för dess uppbyggnad och kan därmed underlätta studierna. Även träning på att följa muntliga och skriftliga instruktioner genomförs.

Svara på frågor

Utifrån stödstrukturer och de journalistiska frågorna övas förmågan att svara på frågor och att utveckla svaren. Till exempel arbetas det med längre berättarfrågor, där de journalistiska frågorna är viktiga och frågor där eleverna gör inferenser och övar på att bevisa sina slutsatser genom att använda utvecklingsuttryck. Med fördel används befintliga instuderingsfrågor som eleverna svarar på inför prov.

Skriva en rapport

Utifrån ämnesspecifika instruktioner och texttyper övas förmågan att skriva olika slags rapporter. Ämnen som kan vara aktuella är kemi, fysik, slöjd, musik och hem- och konsumentkunskap.

Referera

Övning på att skriva referat med hjälp av stödord genomförs. Detta tränas dels med hjälp av skrivna texter och dels med hjälp av muntligt berättade berättelser och genomgångar. Det senare för att träna förmågan att anteckna och lyssna samtidigt och att därefter kunna minnas vad som sades.

Diktamen

För att träna stavning och skrivregler kan korta diktamenmoment läggas in.

VÅRTERMIN

Läsförståelsestrategier

Läsförmågan tränas utifrån *Lässtrategier för GHS* på texter som för tillfället är aktuella för eleverna.

Strategierna går systematiskt igenom en efter en utifrån följande mönster:

1. Genomgång av strategin och dess syfte – muntligt och genom filmer
2. Modellering – läraren visar hur hen gör
3. Gör tillsammans – texten läses högt och eleverna deltar aktivt
4. Gör enskilt – eleverna läser självständigt och utför strategin, efterföljs av genomgång där eleverna först i par och sedan i helklass få visa vad de har gjort

Aktivera förförståelse

Genom att titta på textens titel, rubriker, inledning, visuellt material och avslutning avgörs vad det är för slags text och vad den kommer att handla om.

Ordförståelse

Svåra ord eller stycken reds ut.

Att ställa och svara på frågor till texten

För att öka förståelsen för texten ställs frågor på raden, mellan raderna och bortom raderna.

Att göra kopplingar

För att fördjupa förståelsen görs kopplingar till egna erfarenheter och kunskaper.

Att avgöra vad som är viktigt

Här tränas elevens förmåga att avgöra vad som är viktigt och anteckningsteknik.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

Mål i undervisningen

- Eleven kan skriva olika ämnesrelaterade rapporter
- Eleven kan läsa och förstå olika texter
- Eleven kan skriva utvecklade svar på frågor
- Eleven kan läsa, förstå och följa instruktioner
- Eleven referera och återge det viktigaste i en text eller en muntlig genomgång

10.2.11 Studieteknik

Läroämnets övergripande syfte

Rätt studieteknik är en förutsättning för att tillgodogöra sig stoffet i skolans grundläggande undervisning.

Syftet med ämnet studieteknik är att synliggöra verktyg för lärande så den studerande kan välja den för ändamålet mest lämpliga metoden för sin lärandeprocess. Och att utveckla studieteknik, lärandestrategier och anteckningsteknik.

Att lära eleven vikten av god planering och verktyg för att lyckas.

Att lära sig minnesteknik är ett sätt att ta till sig undervisning och komma ihåg väsentlig information.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Som tillvalsämne erbjudas elever en veckotimme, där först teorin presenteras och sedan tillämpning av densamma.

I trygg miljö få lära sig om och testa olika studietekniker. Stor vikt läggs vid anteckningsteknik, minnesteknik, struktur och planering.

Efter en genomgång av olika tekniker ska tillfälle ges för tillämpning där eleven får testa de olika teknikerna i praktiken. Och med handledning kunna pröva sig fram och hitta de metoder som eleven finner fungera bäst.

Tillämpningen bör ske med ett växande självförtroende hos eleven vartefter olika metoder övas in.

Eftersom eleverna har till stor del digitalt studiematerial läggs även vikt vid hur olika appar fungerar och ges exempel på olika antecknings- och kalenderappar. Även hur man sparar sina anteckningar och sammanfattningar så att det blir struktur och lättåskådligt.

Centralt innehåll

Studieteknik

- Minnesteknik
- Anteckningsteknik
- Lära sig följa instruktioner
- Association och visualisering

Inlärningsstrategier

- Ta reda på hur lär du dig bäst? Auditivt, visuellt eller taktilt?
- Hur studerar du på ett sätt som gynnar din inlärningsstil?
- Lära sig några olika typer av lärstilar.

Planering

- Lära sig att skriva in i en kalender och tidsplanera.
- Lära sig olika tekniker och metoder för att planera, vanlig kalender, bullet journal, listor, mindmap, olika appar eller andra sätt.
- Lära sig prioritera och välja uppgift.
- Förbereda en uppgift.
- Avsluta, avgränsa och begränsa.

Studievanor och studiemiljö

- Hitta strategier för bästa tidpunkt och plats för att sitta och göra läxor.
- Fördela tiden mellan rätt mellan teoretiskt stoff och praktiska övningar.
- Reflektera över sömnbehov och vilopausar.
- Hitta strategier för att kunna hantera stress och press.

Förhållningssätt till lärande, studiemål och motivation

- Fundera över målsättningar.
- Hjälpa eleven sätta upp mål och delmål.

- Lära eleven hålla motivationen uppe.

Kommunikation

- Lära eleven var och hur man kommunicerar med lärare och samarbetar med andra.
- Hur man skriver frågor så man får de svar man behöver.
- Lära sig de vanligaste apparna och de viktigaste funktionerna.

Mål och kompetenser

- diskutera studievanor och förhållningssätt till lärande
- välja och använda utifrån situationen lämplig läs- eller anteckningsteknik.
- planera sina egna studier
- kunna använda kalenderfunktion
- känna till och använda minnestekniker
- kunna sätta upp mål
- använda kommunikation som verktyg

Undervisningen ska vara handledande och sporrande. Återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa.

Bedöms med deltagit (D).

10.2.12 Tillval idrott

Tillval idrott

Läroämnets övergripande syfte

Syftet är att eleverna ska få vara aktiva och röra på sig. De ska bidra till en ökad aktivitet och rörelse under skoldagen. Eleverna ska få en positiv inställning till att röra på sig. Eleven ska få en ökad förståelse av vikten av att vara aktiv under skoldagen. Undervisningen ska bedrivas på ett tryggt sätt där alla kan känna sig delaktiga.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Eleverna kommer att få göra saker både tillsammans och enskilt. Undervisningen sker både genom lekar, spel, samarbetsövningar och olika idrotter.

Centralt innehåll

Olika spel och lekar

Samarbetsövningar

Racketsporter

Olika bollekar och bollsporter

Dans och rytmik

Styrketräning

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetsätt blir bedömningen en naturlig del av lärprocessen. Bedöms med deltagit (D).